

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

§. I. De nomine & speciebus alienationis, deque personis alienare, & rebus alienari prohibitis vel per missis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

stentationem, aut etiam ad sublevandam Cardinalium quorundam indigentiam, similesque Ecclesie Romanæ necessitates. Et sanè si tanquam plenariam potestatem circa beneficia hæc *c. licet. de prob. in 6.* possit fructus primi anni aut etiam aliquot sequentium pro fabrica Ecclesie, aut Episcopi egentis sustentatione aliove pio opere reservare. *c. à nobis. de decimis. c. si propter. de rescrip. in 6. Sc.* & tanquam omnium bonorum ecclesiasticorum, si non dominus, saltem administrator, ita ut ex causa iusta & rationabili possit uni (relictis ad victum necessariis) tollere, & concedere alteri, etiam sæculari, ut Delb. *l. c. num. 8.* citans seipsum in pluribus aliis locis, & insuper Cajetan. *tr. 2. q. 48. à 8.* Molinam. *de just. Tom. 1. tr. 2. d. 29. concl. 2. Less. de just. l. 2. tr. 2. d. 1. du. 8. num. 100. Sc.* Si, inquam, id possit Papa, multò magis poterit ex rationabili causa fructus aliquos V. g. anni primi certorum beneficiorum à se collatorum sibi suæque Curie reservare, secus ac alii collatores, quibus talis potestas non est in beneficia & bona ecclesiastica, qui exinde coguntur ea sine diminutione conferre. Idque non obstantè affluentia divitiarum in Pontifice quemadmodum hæc in persona, cui debentur decimæ (quorum loco successerunt annatæ, ut videre est apud me in *for. benef. p. 3. q. 190. num. 2.*) non impedit, quo minus illæ debeantur ex iustitia; ita etiam in Papa ea non impedit, quo minus annatæ illi pergant deberi ex iustitia. Lotter. *l. 3. q. 20. num. 28.* dicens, sic optimè doceri à S. Thom. 2. 2. q. 87. à 4. ad 3. Soto *de just. l. 9. q. 4. à 4. in fine* Monet. *de decim. c. 9. num. 2. Sc. 4.* Unde jam etiam prohibitio Principis, ne in regno suo solvantur annatæ, repugnat libertati ecclesiasticæ, ut Delb. *l. c. num. 1.* Qualiter autem contingat hæc annatarum exctio citra nundinationem & Simoniam ex eo, quòd

non exigantur ex pacto, aut tanquam temporale pro spiritali, sed ex antecesser jam existente lege, quam ferre potuit de iis solvendis citra labem Simonie, ostendi *cit. q. 190. num. 3.* quæ vide; uti etiam quæ dixi. *num. 6.* qualiter, dum plures eodem anno contingunt vacationes ejusdem beneficii annatis obnoxii, non sit solvenda nisi unica annata. Et quòd specialiter spectat Germaniam, patet ex ejusdem concordatis, quòd annatarum nomine de Ecclesiis Cathedralibus & monasteriis exemptis virorum duntaxat solvendæ sint summæ pecuniarum in libris Camera Apostolicæ taxatæ. Ita tamen, ut si quæ excessivè taxatæ sint, relaxentur secundum qualitatem rerum, temporum & regionum. De cæteris verò dignitatibus & beneficiis à Sede Apostolica collatis solvantur mediæ annatæ seu mediis fructibus primi anni unius juxta taxam solitam, & de beneficiis, quæ valorem 24. ducatorum seu florenorum aureorum non excedunt (intellige, nulla etiam habita ratione distributionum ut dixi. *num. 5.*) nihil solvatur, ut expresse habetur in Concordatis. §. 5. qualia hodièdum ex generali consuetudine & stylo Romanæ Curie censentur omnes Canonicatus, præbendæ, dignitates inferiores Germaniæ, Hispaniæ, Belgii, absque eo, quòd contraveniatur regulæ. §. 5. Cancellariæ de exprimendo vero valore in impetratione istiusmodi beneficiorum, ut Branden. *ad Concord. German. post q. 12. notab. 2.* & Nicolaris. *cit. tit. 2. §. 2.* citans alios, uti & multiplices Rotæ decisi. De quibus omnibus vide me in *for. benef. p. 2. q. 601.* Porro quæ hic tractari solent ab aliquibus de divisione, dismembratione, suppressione, extinctione beneficiorum, vide à me tractata accurate *l. c. p. 3. à q. 246. ad q. 262.* uti & ea, quæ de pensione beneficiis imponenda hic quæri solent, *p. 3. à q. 428. ad 671.*

TITULUS XIII.

De

Rebus Ecclesie alienandis vel non.

§. Primus de nomine Ecclesie & speciebus alienationis, deque personis alienare, & rebus alienari prohibitis vel permissis.

Quæst. 141. Nomine Ecclesie quæ alia loca veniant?

R Esp. Nomen illud in hac materia favorabilè accipitur, ita ut, non tantùm loca sacra, seu, consecratione vel benedictione ad sacrificia aliaque officia divina ibidem celebranda Deo dicata, ut sunt templa, capellæ, oratoria, comprehendat, sed etiam se extendat ad alia quævis loca pia & religiosa ad pietatis & misericordie opera ibidem exercenda vel alia ejusmodi autoritate ecclesiastica constituta aut deputata citra consecrationem & benedictionem Episcopalem, ut sunt monasteria, conventus, congregationes, Xenodochia & hospitalia, quorum res sine solennitate juris alienata prohibentur. *Auth. hoc jus. correctum. C. de SS. Eccles. Relata. in c. hoc jus 10. q. 2. c.*

nulli. h. t. ubi dicta Auth. approbata & quasi canonizata. Abb. in cit. c. nulli. h. t. num. ult. Laym. th. mor. l. 3. tr. 4. c. 10. num. 1. Delb. de immunit. eccl. c. 17. du. 1. num. 14. Pith. h. t. num. 4. Non verò extendit se ad collegia, congregationes, hospitalia non erecta autoritate Episcopali; cum non censeantur propriè loca pia, multoque minus sacra. Idque, etiam si Episcopus licentiam dederit ibi celebrandi Missam, ut Delb. *l. c. c. 2. du. 2. f. 7. n. 15. Sc. seq.* adeoque eorum bona, etiam immobilia alienari poterunt sine solennitate juris. Delb. *l. c. c. 17. n. 16.* citatis Paris. *conf. 35. Tom. 3. Riccio. Quarant. Redoano. qui etiam. c. 17. idem dicit de capella non erecta autoritate Episcopi. Porro unde in dubio præsumatur, num capella, oratorium, hospitale sint erecta seu fundata autoritate Episcopali, vide apud Delb. *cit. c. 2. du. 2. f. n. 33. Sc. seq.**

Quæst.

Quest. 142. Nominē alienationis que veniant?

Resp. Nomen quoque alienationis ob favorem locorum sacrorum, religiosorum & piorum non sumitur strictè juxta *l. alienatum. ff. de V. S.* pro actu duntaxat, quo dominium directum transferatur, qualis est venditio, donatio, permutatio. Sed largè juxta *l. fin. C. de reb. alienand.* pro ut complectitur omnem actum seu dispositionem, quæ dominium sive directum, sive utile tantum, vel jus in re aut ad rem transfertur. Arg. *c. nulli. h. t. Gl. ibidem v. alienationis. & Abb. num. 13. Redoan. de reb. eccl. alienand. rub. 1. c. 47. num. 14. Azor. p. 2. l. 9. c. 1. q. 2. Pirh. h. t. num. 1. Delb. c. 17. du. 3. num. 1.* Talis alienatio minùs propriè accepta sunt datio bonorum seu rerum ecclesiasticarum in feudum, in emphyteusim, locatio, contractus superficiarius & libellarius, constitutio ususfructus, servitutis, census, hypothecatio transactio, translatio, cessio litis, juris, unio, compromissio, precarium, conditio, repudiatio hæreditatis, legati &c. Porro in *Extravag. ambitiosa.* non tantum prohibetur alienatio strictè, sed etiam late sumpta, seu prohibetur translatio cujuscunque juris. Delb. *c. 17. du. 5. n. 1.* Nunc in specie de permutatione, quæ est species alienationis strictè talis, & dein de speciebus alienationis minùs strictè talis in particulari, qualiter per eas prohibetum aut permissum alienari res ecclesiasticas, intellige, sine solennitate juris.

Quest. 143. An & qualiter per permutationem alienari possint res ecclesiasticæ?

Resp. Res ecclesiasticas etiam cum rebus secularibus inter ecclesiam & alium saecularem permutari posse, sed non sine solennitatibus juris, constat ex *c. 1. de his quæ sunt à Prælato. & communi DD.* his non obstante *Reg. 5. juris in 6. semel dicatum Deo non est ad usus humanos ulterius transferendum* ; cum per *ro Deo dicatum* intelligatur consecratum, qualiter agri & prædia ad Ecclesiam spectantia non sunt hoc ipso specialiter Deo consecrata, adeoque adhuc permutari possunt. Sed neque sine solennitate fieri potest permutatio inter ecclesias duas ; cum *c. 12. q. 1. & per citata jura eodem modo prohibeatur sicut venditio & donatio, quæ etiam inter ecclesias fieri nequeunt sine solennitatibus juris, puta tractatu & consensu Capituli, Superioris seu Prælati & Papæ.* Et sic aliter permutari nequit V. g. Calix cum alio ornamento, ager unius ecclesie cum agro alterius ecclesie. Ita cum communione docent Jo. And. Abb. Burr. Imol. in *c. 1. h. t. Berolius. l. 1. conf. 179. num. 3. Mantica. de tac. & ambig. contract. l. 25. tit. 6. num. 66. Gratian. discip. for. c. 674. num. 4. & 5. Filiuc. tr. 44. c. 2. vers. quod est. Lezan. v. alienatio. num. 12. Quarant. v. eod. num. 15. Rebuff. Redoan. Bonac. & alii, quos citat & sequitur Delb. *de immunit. eccl. c. 17. du. 13. num. 3. & seq.* contra Riccium, in *pr. decis. 38. Tervilan. decis. 56. p. 2. Bordon. in conf. regular. resol. 27. num. 61. Clarin. contrav. for. c. 18. num. 30. Pasqual. Tom. 2. decis. 95. Barbos. ... alleg. 95. num. 55. & alios apud eund. Delb. *loc. cit.* qui**

R. P. Leur. Jur. Can. Lib. III.

tamen etiam horum AA. sententiam (maximè si permutatio fiat inter clericos vel regulares ejusdem ecclesie, monasterii, vel etiam religionis) probabilem dicit, quamvis etiam ex his AA. Riccius & Barbos. testentur, hodie dum habere praxin, ut in tali permutatione adhibeantur eadem solennitates, quæ in venditione & donatione inter ecclesias. Contra hanc sententiam illud potissimum militare videtur, quòd in hac permutatione, quæ fit inter ecclesias, cesset ratio prohibitionis de rebus Ecclesie non alienandis, quæ juxta proccemium *Extravag. ambitiosa.* fuit ; ne res ecclesie ab ecclesia exeant, & profanis usibus applicentur. Verùm hoc ipsum satis dilui videtur à Delb. *l. c. n. 10. & seq.* dicendo, hanc non fuisse finalem causam prohibendi, sed solum impulsivam ; adeoque ea cessante, adhuc remanere causam finalem prohibendi alienationem, quæ fuit, ne per multiplicationem permutationum res paulatim consumerentur & deteriorentur, quod locum adhuc habet in permutationibus factis inter ecclesias. Quod attinet textus aliquos, in quibus permitti videtur permutatio rerum ecclesiasticarum inter ecclesias, consentientibus tantum earum Prælati, respondet Delb. *l. c. n. 15.* correctos illos esse per textus alios, prohibentes eodem modo permutationem ac venditionem & donationem. De cetero, dum res spirituales, V. g. reliquiæ pertinentes ad privatos, sine solennitate permutari posse, habet Riccius. *ad tit. de permutat. n. 16.* ubi etiam cum Laym. & Pirh. notat, minorem causam requiri ad rem ecclesiasticam permutandam quàm vendendam. & *n. 12.* quòd pœna statuta male alienantibus non incuratur, nisi permutatio actuali traditione rei mutæ sit completa. Porro quæ hic ulterius examinari poterant, præcipuè de beneficiorum permutatione, vide infra *ad tit. de permut. & apud me in for. benef. p. 3. à q. 315.*

Quest. 144. An & qualiter bona ecclesiastica alienari possint per concessionem in feudum vel emphyteusim?

Resp. Primò res seu bona ecclesiastica solita dari in feudum seu emphyteusim (sufficit autem ad hoc, ut solita dicantur dari, si semel sic data fuerint Clarus. *§. feudum. q. 13. num. 14. Molin. de just. tr. 2. d. 648. concl. 8. Delb. l. c. c. 17. du. 1. num. 36. Ruin. conf. 35. num. 30. l. 1. & Curtius junior apud Fagn. in c. ex parte num. 7.* qui duo posteriores dicunt, unam aliquam infudationem solenniter factam sufficere, quavis tanquam tutiorem, & minùs faventem alienationi rerum ecclesiasticarum, tenendam esse sententiam, quæ, ut res dicantur solita infudari, requirit, ut bis intra 40. annos fuerit data in feudum suadente utilitate, cum Imol. & Jason. apud Fagn. *l. c.* dicant alii) possunt de novo & deinceps concedi in feudum & emphyteusim à Prælato sine alia solennitate ad alienationem rei ecclesiasticæ alijs requisita. Quia talia bona consuetæ dari in feudum seu emphyteusim non sunt ampliùs de mensa Ecclesie, utpote quæ non habet dominium utile eorum, ut Fagn. *c. 2. de feudis n. 9.* & talis concessio non est nova alienatio sed prioris alienationis continuatio seu renovatio (res autem ecclesie semel alienata cum debita solennitate est semper alienabilis sine solennitate) si tamen adsint solennitates, de quibus mox ut Gonz.

ad Reg. 8. Cancell. gl. 6. n. 194. Barbos. de possess. Episc. p. 3. alleg. 95. n. 32. Delb. l. c. du. 15. n. 14.) ac ita tenent Clarus. l. c. n. 1. (qui etiam §. emphyteusis. g. 208. n. 7. testatur, in multis locis consuetudinem esse, ut feuda ecclesiastica in emphyteusis juris solennitate licite & valide tradantur) Gonz. l. c. Laym. l. 2. tr. 4. c. 10. n. 2. Less. de iust. l. 2. c. 24. du. 11. n. 59. Menoch. de arb. cas. 81. n. 5. Covar. l. 2. var. c. 17. n. 4. Molin. l. c. d. 469. concl. 5. & plures alii, quos citat & sequitur Delb. cit. du. 15. n. 1. juxta c. 1. de feud. & Extrav. ambitios. Atque etiam res ecclesiasticae solitae dari in feudum (idem est de dari solitis in emphyteusis, cum tractatus feudalis & emphyteuticus sint ejusdem naturae, & textus loquentes de feudo locum habeant etiam in emphyteusi & contra, juxta communem, ut Fagn. in c. nulli. b. t. n. 21. citatis Specul. tit. de feud. §. quoniam super. n. 63. & Socin. Senior. cons. 167. n. 24. l. 2.) poterunt adhuc infeudari denuo, non obstante juramento de non infeudando Papa inconsulto. Fagn. l. c. num. 20. citatis Innoc. Host. Jo. And. in c. ex parte. de feud. Quae tamen, ut procedant, requiruntur sequentia primò, ut feudum seu emphyteusis concedatur eodem modo, quo prius concessa V. g. si prius concessa, ut non transeat ad haeredes vel ultra vitam unius, etiam denuo non condatur aliter; ita ut, si fiat variatio, conceleatur nova concessio, ut non continuatio antiquae. Molin. cit. d. 469. concl. 1. Clar. §. feudum. num. 13. Barbos. l. c. Ricc. in pr. decis. 26. Delb. l. c. n. 5. & alii apud illum. Secundò, ut in iterata concessione adsit evidens ecclesiae utilitas, quae fuit in prima concessione. Unde, si prius datum fuit in emphyteusis praedium sterile, ut sic ad culturam reduceretur; finita emphyteusi factum fructiferum, concedi non potest, nisi ex nova causa evidenter utilitatis (qualis causa sufficiens est remuneratio obsequii in reddendo illud praedium frugiferum exhibiti; dum sic alii in utilitatem ecclesiae excitantur ad similes meliorationes faciendas) quia prior causa jam cessavit, & praedium reputatur res alia, Delb. num. 9. & 10. remittens ad Barbos. l. c. num. 26. Genuens. in pr. c. 60. n. 6. Ricc. decis. 5. & alios. Tertiò, ut res finita emphyteusi non sit iterum incorporata ecclesiae; cum per talem incorporationem extinguatur prior alienatio, & ita res redit ad ecclesiam, ac si nunquam ab ea exivisset. Abb. in c. ut super. h. t. num. 11. Clarus. de emphyteusi. q. 6. & de feud. q. 13. Molin. cit. d. 468. Delb. l. c. num. 11. Dicitur autem res denuo incorporata ecclesiae, si is, ad quem spectat administratio, decernat eam non alienare; quod praesumitur fecisse, si finita emphyteusi (idem est de feudo caduco) Praelatus rem descripsit inter bona mensae ecclesiae, ut Fagn. l. c. num. 8. vel per annum integrum à renovatione seu nova concessione abstinerit, ut Molin. l. c. ad finem. Delb. num. 12. & 13. vel ut Idem du. 1. si post traditionem, expirante contractu, non fuerit quò ad fructus incorporata ecclesiae. Quod etiam praesumitur, dum Praelatus ex se solita dari in feudum vel emphyteusis percepit per tempus aliquot, ut consuevit ex aliis rebus incorporatis mensae Fago. l. c.

2. Resp. Secundò; res ecclesiastica non potest primò, aut etiam, deficiente una ex conditionibus dictis, secundò concedi sine solennitatibus juris; quia est revera domini utilis alienatio. c. 1. de his quae sunt à Praelat. & Extrav. ambitios. ubi cum admitatur, res solitas dari in feudum, seu semel datas posse

deinceps positus dictis conditionibus concedi sine solennitatibus, consequens est, ubi primò conceduntur (qualiter adhuc primò concedi censentur, dum in secunda concessione dictae conditiones non intervenerunt) prohiberi illas dari in feudum vel emphyteusis sine solennitatibus. Adhibitis verò solennitatibus poterunt in perpetuum etiam, & pro haeredibus etiam extraneis (etsi aliàs regulariter, seu praescindendo ab alia voluntate concedentis illam, emphyteusis ecclesiastica conceleatur restricta ad haeredes sanguinis, & non transitoria ad extraneos, & haeredum nomine, nisi exprimatur aliud, dicendo V. g. pro quibuscunque haeredibus; veniant solum haeredes sanguinis. C. de Luca, de emphyt. d. 31. n. 2. & d. 59. n. 13. Dicens, hanc opinionem haberi quasi regulam à Rota) si enim servatis juris solennitatibus etiam pro haeredibus extraneis ab ecclesia fieri possit earum venditio & donatio, quae quid majus nempe translationem domini directi continent multò magis sic fieri poterit concessio in feudum vel emphyteusis, utpote non nisi dominium utile transferens, & ita tenent Covar. l. 2. var. c. 17. à num. 4. Clar. §. emphyteus. q. 6. num. 4. Molin. cit. d. 496. concl. 1. Valq. de rebus. c. 2. §. 2. du. 16. n. 59. Delb. cit. du. 15. n. 5. & 6. Arg. Auth. de alien. & emphyt. §. licentiam. per quam correctam esse Auth. de non alien. §. emphyteusis. concedentem emphyteusis tantum ad vitam recipientis, ait Delb.

Quaest. 145. An & quando per locationem alienari censentur bona seu res Ecclesiae?

1. Resp. Per locationem bonorum ecclesiasticorum ad tempus longum censentur ea alienari; cum dominium eorumdem utile transferatur in conductorem, adeoque prohibita fieri sine solennitate. Covar. 2. var. c. 16. n. 1. Molin. de iust. tr. 2. d. 466. Molin. de primogen. l. 1. c. 21. n. 18. Valq. l. c. n. 21. & 22. Delb. c. 18. du. 1. n. 1. Quamvis in effectu talis elocatio ad tempus longum non sit alienatio, seu non transferatur per eam dominium utile; quia ea facta, saltem indivisibiliter pro toto illo tempore tota est in valida, ut tenent Cuttier. 99. can. l. 2. c. 13. n. 7. Engels. h. t. n. 12. Reiffenst. n. 43. de quo mox plura. Porro longum tempus locationis jure antiquo reputabatur decennium, & septennium pro tempore modico, juxta c. ult. ne Praelati vices suas. & clem. 1. h. t. & ibi Gl. Imol. Anchar. v. locaciones. Abb. in c. vestra. de locat. Covar. Molin. Valq. LL. cit. Less. de iust. l. 2. c. 24. du. 11. n. 68. Delb. l. c. n. 2. Unde tunc bona ecclesiastica locari poterunt ad novennium, intellige, sine solennitate juris; ut iidem AA. moderno verò jure, nimirum Extrav. ambitiosa tempus longum reputatur, quod excedit triennium (intellige, respectu rei fructificantis singulis annis; aliàs respectu rei fructificantis singulis bienniis tempus longum censetur, quod excedit sexennium, & respectu rei fructificantis singulis trienniis novennium, Delb. cit. c. 17. du. 1. n. 29.) adeoque jam licebit & valebit locatio sine solennitate facta ad triennium, ut constat à sensu contrario ex cit. Extrav. sub gravissimis poenis prohibentis locari bona ecclesiastica ultra triennium. Dictam verò Extravagantem ubique receptam, saltem quo ad prohibitionem & penam intrinsecam, nempe annulationem contractus locationis ultra triennium, si non quo ad penam extrinsecam, nimirum excommunicationem & privationem officiorum vel beneficiorum, probabilis censet Delb. c. 18. du. 1. num. 8. citatis pro hoc Molin.

Molin. cit. d. 466. post medium. Guttier. 99. Can. L. 4. c. 3. num. 9. Rebell. de obligat. just. p. 2. L. 14. qu. 5. Quarant. v. alienatio. num. 48. Barbos. de potest. Episc. p. 3. alleg. 91. num. 49. (qui etiam plures pro hoc refert Rotæ decif.) Tolet. Cened. &c. Valebit quoque locatio rei fructificantis tantum singulis bienniis facta ad sexennium; quia sexennium in eo casu non censetur tempus longum; & Pontifex in sua constitutione permittens locationem ad triennium tantum non tam videtur intendisse triennium temporis quam triennium fructuum, seu spatium, intra quod sit terna collectio fructuum, quæ invitare potest conductorem ad conducendam rem ecclesiasticam, ut sic sterilitas (si forte contingeret) aliorum annorum seu collectionum aliarum ubertate compensetur. Ac sic in casu fructificantis rei tantum alternis annis singula biennia istius sexennii merito æquivalent singulis annis, & terna biennia constituunt unum triennium fructiferum. Atque ita docent Less. L. 2. c. 24. du. 1. num. 69. Azor. p. 2. L. 8. §. 2. de locato. c. 2. Gut. l. c. num. 12. Rebell. l. c. L. 1. qu. 5. Navar. in commentar. de alien. rer. eccles. num. 20. & 22. Quar. l. c. num. 18. Valq. l. c. du. 6. num. 30. Barbos. l. c. allegat. 65. num. 4. & alii quos citat Delb. l. c. du. 4. Per quam tamen permissionem locandi ad triennium, non inhibetur Prælati locare ad tempus brevius; cum id potius cedat in favorem dictæ Extrav. quam ei advertetur. Barbos. l. c. allegat. 95. num. 18.

2. E contra non valebit locatio rerum ecclesiasticarum sine solennitate facta ad vitam locantis vel conducentis; eò quod talis locatio ex natura sua subiciatur Durationi longi temporis juxta clem. 1. b. t. & ibi Gl. v. ejus. Anchar. Imol. Covar. l. c. num. 3. Molin. de primog. l. c. num. 29. Valq. num. 23. quos citat & sequitur Delben. l. c. num. 5. qui etiam remittens ad Molin. & Valq. num. 6. censet, hoc ipsum procedere, etiamsi verisimiliter putetur vitam illius non duraturam longo tempore; eò quod; cum nihilominus contingere posset, vitam illam durare ad longum tempus, locatio extenderet se, saltem sub dubio, ad longum tempus, adeoque etiam contingere posset, ut valeret locatio ad longum tempus contra textum expressum c. nulli. b. t. & cit. clem. Sed neque valebit locatio ultra triennium rei annuatim fructifera, etsi ei adjectum juramentum. Delb. cit. c. 18. du. 6. cum juramentum non sit vinculum iniquitatis, seu non obliget ad peccatum mortale, quale est locatio ultra triennium sine solennitate, utpote quæ prohibita per cit. Extrav. sub pœna excommunicationis, quæ supponit peccatum grave, ut docent Cajet. in Sum. v. præcepti transgressio. §. pœna præceptorum. Sor. distinct. 17. qu. 1. a. 2. conclus. 2. Covar. in c. alma mater. p. 1. §. 9. & alii passim. Neque etiam locatio facta ultra triennium valebit pro triennio, & solum irrita pro tempore, sed tota seu simpliciter vitatur. ita probabilis Barrol. in Auth. qui autem de SS. eccles. num. 7. Jason. ibidem. num. 21. Covar. L. 2. var. c. 16. num. 5. citans Abb. Felin. Cardin. &c. Azor. p. 2. L. 7. c. 10. qu. 4. Mantio. de tac. & ambig. contr. Tom. 1. L. 5. tit. 5. in prin. Less. de just. l. c. du. 11. num. 68. Ricc. decif. 117. & 121. Gratian. discip. for. c. 162. num. 22. Valq. l. c. num. 28. & 29. Bonac. d. 3. de contr. Surdus. qu. 8. p. 4. num. 32. & plures alii, quos citat & sequitur Delb. l. c. du. 5. §. 1. num. 1. item C. de Luca de locato. d. 38. num. 2. contra

Bald. in Auth. si quis ruinas. C. de SS. eccl. Imol. in c. ex parte de feudis. Alex. L. 2. cons. 38. Tiraq. de retrabl. L. 2. p. ult. num. 144. Molin. de just. tr. 2. d. 467. Molin. de primog. L. 1. c. 21. num. 26. Tuschum. v. locatio. concl. 406. Rebell. l. c. p. 2. L. 14. qu. 6. Barbos. l. c. allegat. 95. num. 15. & alios. Ratio præter alias, quas refert & refutat Delb. est: quod contrahentes dum non consentiunt nisi indivisibiliter in locationem ultra triennium seu plurimum annorum (uti contingere in præsentate patet ex eo, quod locans ultra triennium non locaret eodem pretio, quo locaret ad triennium tantum) deficit eorum consensus in locationem pro tempore à jure permisso ut separatam à locatione pro tempore jure prohibito. Et sic fieri nequit ob defectum consensus separatio in ordine ad valorem temporis à jure permisso à tempore à jure prohibito ad elocandum. His non obstantibus, quod utile non vitietur per inutile; cum id procedat, quando duo sunt separabilia, qualiter in præsentate non sunt separabilia triennium illud & spatium ultra illud; cum locatio tendat in utrumque indivisibiliter. Item quod donatio sine insinuatione facta ultra 500. aureos, tamen sit unica donatio; sit tantum irrita quo ad excessum, & firma quo ad 500. aureos juxta L. Sancimus. C. de donatione. Nam in eo est disparitas, quod donans ultra 500. & sic plus, quam sibi permillum, habeat voluntatem donandi, quod sibi permittitur; in præsentate autem casu locans non contrahit pro tempore sibi permisso, nisi tamen etiam locator & conductor contraherent divisibiliter, & pro tempore sibi permisso, & pro tempore reliquo. V. g. pro triennio & altero triennio, & sic ad sexennium, ut Delb. num. 13. apud quem l. c. §. 2. num. 4. & §. vide responsum ad id, quod ulterius objici poterat. Neque juxta probabiliorum, quam contra Baldum. in c. 1. §. si libellario. quibus mod. feud. amitt. & plures alios, apud Mantio. de ambig. Convention. L. 5. tit. 5. num. 19. tenent. Covar. L. 2. var. c. 16. num. 4. Azor. p. 2. L. 9. c. 2. qu. 3. Rebell. l. c. L. 1. qu. 6. Molin. de just. cit. d. 466. ad finem. Caroc. de locato. p. 3. §. de reb. eccl. locand. concl. 5. 6. 9. Less. l. c. num. 68. Barbos. l. c. p. 3. allegat. 95. num. 19. &c. apud Delb. cit. c. 18. du. 2. num. 1. item C. de Luca. de locato d. 22. num. 2. dicens esse veriorum in Curia & in Rota receptam valet locatio ad sex vel novem annos cum clausula, ut tot sint locationes, quot sunt triennia, ita ut finito triennio primo, ex tunc res de novo locetur; eò quod per talem machinationem multiplicatæ locationes reipsa res ecclesiæ ad longum tempus locetur contra prohibitionem Extrav. ambitiosæ locetur; cum parum intersit ecclesiæ, quæ solum intendit rem suam non elocari ultra triennium, an locatio ad longum tempus fiat unica elocatione, an pluribus. Et fiat talis locatio in fraudem legis prohibentis locationem ultra triennium. Nisi tamen hoc ipsum uti receptum sit, uti Mediolani consuevisse bona ecclesiastica tali contractu locari ad novennium dicit Delb. l. c. num. 4. remittens ad Bonac. l. c. p. 2. num. 24. qui etiam num. 5. dicit idem esse, seu pari modo non valere locationem factam ad triennium cum pacto etiam in scriptura distincta incluso de locatione elapso triennio renovanda; eò quod tunc virtualiter fiat locatio ultra triennium, & quidem in fraudem legis, etiamsi fiat duabus scripturis diversis publicis; secus autem sit, si pactum non includatur scripturâ publica, sed fiat privatim; eò quod privata promissio locationis, neque virtualis, ne-

que formalis locatio sit sed vi illius tantum ea promittitur. Verum, cum non appareat ratio, cur potius pactum in publica, quam in privata scriptura contentum aut privatim factum sit virtualis locatio aut alienatio; sed utrumque æque solum contineat istam obligationem personalem locandi, non secus ac promissio matrimonii, non matrimonium sed solum continet obligationem illud contrahendi; hinc, inquam, de utroque casu pariformiter loquantur & sentiunt. Molin. *cit. d. 466. num. 5.* Quarant. *cit. num. 18.* Ricc. *decis. 71.* Guttier. *99. Can. L. 2. c. 13.* & alii apud Delben. *num. 8.* nimirum, quod non fiat hac ratione locatio ultra triennium. Unde etiam docent posse beneficiarium obligare se obligatione personali ad concedendam commoditatem percipiendi ad plures annos fructus beneficii sui; cum per hoc rem ecclesie non alienet, seu jus in eam conferat, sed solum ad fructus illius personaliter obligetur. hinc sit

Quest. 146. An igitur beneficiarius Fructus beneficii licite absque solennitate ad longum tempus locare aut vendere possit?

R Esp. Id eum posse, non obstante *Extrav. ambigua*, etiam in locis, ubi ea recepta, modo ipsi fundi, unde hi fructus percipiuntur, ultra triennium non elocentur. Ita probabilis Abb. in *c. 2. de his qua sunt à Pralat. & in c. veniens. de transact. num. 1.* Covar. *L. 2. var. c. 16. num. 6.* Molin. *de just. L. 1. tr. 2. d. 466.* Molin. *de primog. L. 1. c. 2. num. 27.* Mantica. *de tac. & ambig. convey. tr. 2. L. 5. ut. 3. num. 21.* Valq. *de reit. c. 2. §. 2. à num. 31.* Less. *de Inst. c. 24. du. 11. num. 7.* Azor. *p. 2. l. 9. c. 2. q. 7.* & alii, quos citat & sequitur Delben. *c. 8. du. 10. num. 1.* contra Armill. *v. locatio num. 5.* Sa. *v. conductio. num. 13.* Ricc. *decis. 114. num. 5.* Gott. *l. c. c. 88. num. 14.* Bonac. *de contract. feud. qu. 8. p. 4. num. 32.* Barbos. *de potest. Eps. p. 3. alleg. 95. num. 20.* & alios. Ratio responsionis est, quod dicti fructus non sint res seu bona ecclesie, sed privati nempe beneficiarii locatoris. Unde etiam, cum conductor nullum jus in fundum acquirat; adeoque locatio expiret morte locatoris, aut à motione illius à beneficio, nullum ecclesie, aut etiam beneficiario successori ex tali locatione seu alienatione fructuum imminet periculum aut præjudicium; uti id illis imminet, si locatio ipsum fundum contingeret immediate; tunc enim non expiraret, sed beneficiarius successor teneretur stare locationi legitime factæ à prædecessore, non tamen factæ ab eo illegitime; ita ut in casu, dum. V.g. deprehendit ecclesiam esse enormiter læsam per talem locationem contingentem ipsum fundum, possit uti beneficio restitutionis in integrum. Uti etiam, si locatio ad triennium ea lege facta fuisset, ut conductor in primo anno solvat multum, in reliquis duobus annis parum, crearetur successori præjudicium, hic, casu quo prior locator moretetur interea non teneretur stare tali locationi; quin hæredes defuncti locatoris teneantur ex anticipata illa pecunia ad restitutionem eum proportione pro numero annorum, qui post mortem locantis superant, ut Delb. *c. 17. du. 24. à num. 6.* De cæteris quæ contra locationem fructuum ad longum tempus objici possent, vide diluta à Delb. *c. 8. du. 10.*

Quest. 147. An valeat mandatum ad locandum res ipsius Ecclesie ultra triennium?

R Esp. Pro ut hæc quæstio diversos sensus habere potest, ita diversimodè ad illam respondendum. Nam primò, si sensus sit, num valeat mandatum, vi cuius quis locare possit ad longum tempus, patet non valere; cum sicut ipse principalis locare nequit ad longum tempus, ita etiam alteri committere nequit, ut sic elocet ad longum tempus. Secundò: si sensus sit, num mandatum datum ad elocandum valeat & duret adhuc post elapsum triennium, ita ut non ceget commissarius nova commissione seu mandato, sed possit in vi ejusdem mandati plures successive facere elocationes ad triennium seu triennales ejusdem rei ecclesiasticæ, videtur respondendum affirmativè, seu id non prohiberi. Sicut enim ipse principalis administrator rerum ecclesiasticarum potest res illas pluribus successive locationibus locare absque eo, quod dicatur locare ultra triennium, intellige, simultaneè, sic quoque id ipsum alteri committendo vices suas uno eodemque mandato, ita ut necesse non habeat illud quolibet triennio renovare. Delb. *c. 18. du. 7.*

Quest. 148. An & qualiter valeat renovatio locationis factæ ad triennium eo nondum elapso?

R Respondet Delb. *l. c. du. 3.* distinguendo, ita ut dicat valere eam, si fiat renovatio post secundum annum elapsum, intellige, iterum contrahendo ad triennium vel infra triennium; eò quòd tunc non censetur prior contractus continuari, & extendi ultra triennium, adeoque non præsumatur cum fraude procedere renovans; sed antiquo contractu finito (cum parùm, quod adhuc restat ad complendum triennium pro nihilo computetur) res de novo locati. Si verò fiat renovatio ante ceptum secundum annum cum eadem persona, sit invalida, tamen si pensio varietur; eò quòd tunc præsumatur fraus, & verum sit dicere; rem ecclesie uni locatam ad quinquennium; dum nimirum renovatio extenditur ad triennium; cum non sit novus contractus, sed prior extendatur; quia jam locum non habet illud: parum pro nihilo reputatur; cum facta renovatione ante ceptum secundum annum adhuc restet potior pars triennii. citat pro hoc Delb. Molinam *cit. d. 466. circa finem.* & Valquium *de emphyteusi. q. 29. num. 15.* nisi quod is contrarium teneat in casu, quo mutaretur pensio. Quod licet improbet Delb. dicendo, variationem illam pensionis non integrè tollere præsumptionem fraudis, neque impedire, quo minus dicatur locatum illi ad quinquennium; adhuc ab eo videtur dici non improbabiler; cum variatio pensionis satis videatur mutationem contractus, & introductionem novi arguere, sive parum sive multum restet ex priore triennio.

Quest. 149. An & qualiter per contractum superficiarium, Libellarium & similem res Ecclesie alienentur?

R Esp. Breviter: Idem ferè dicendum de illo, quod de locatione nimirum quod cum per illum

illum transferatur jus aliquod utile, adeoque, si fiat ad longum tempus sit species aliqua alienationis prohibita per Extrav. ambitiosa.

Quest. 150. An & qualiter res ecclesiastica alienetur per constitutionem servitutum aliarum in ea?

Resp. Primò in genere: Nomine alienationis comprehenditur constitutio servitutis, sive realis sive personalis, quam in re ecclesiastica alienari prohibita, constituitur (intellige, sine juris solemnitate) est prohibitum *L. ult. C. de reb. alien. vel non alien.* Pirh. *h. t. num. 10.* citans Molin. *de Just. tr. d. 464. in fine.* item C. de Luca. *de servit. d. d. 17. num. 5.* ubi: contra ecclesiam constitui vel acquiri non potest servitus, utpote sapiens speciem alienationis, absque solemnitate beneplaciti Apostoli, & justa causa necessitatis vel utilitatis juxta Extrav. ambitiosa, quin peculiari prohibitione contenta in *Clem. 1. de excomm. prohib. est laicis acquirere servitutem in ecclesiis C. de Luca. l. c. d. 16. n. 2.* loquens etiam specialiter de prospectu acquirendo in ecclesiam. citans Barbo. *juris eccles. l. 1. c. 11. num. 28.* Gavant. *man. episc. v. ecclesia. num. 27.* testantes sic decimum per S. Congregat.

2. Resp. Secundò in specie, non posse Prælatum seu Rectorem ecclesie, vel etiam alium beneficium alteri concedere utrum fructum fundi ecclesiastici, *c. 2. de locat.* Quamvis ipsos fructus, ut dictum supra eorumque commoditatem concedere valeat quo ad vitam suam, non ultra sine solemnitate, etsi jus ipsum fruendi & utendi alio, quam usufructuarii nomine transferre nequeat. Pirh. *loc. cit.* Quemadmodum etiam parochus aliusve beneficiarius jus decimarum in alium transferre potest; fructus tamen decimarum vendere aut locare potest etiam laico, ita ut is eos non suo, sed parochi nomine percipiat. Pirh. *loc. cit.* cum Laym. *disp. Can. de reb. eccl. alien. thes. 8.*

Quest. 151. An & qualiter fieri possit alienatio rerum Ecclesie per constitutionem census?

Resp. Prohiberi quoque per Extrav. ambitiosa contractam censualem seu constitutionem census, tam perpetui, quam vitalitii (intellige, sine solemnitate juris factam) super re ecclesie. Redoan. *de reb. eccl. non alien. c. 27.* Molin. *de Just. tr. d. 494.* Azor. *p. 1. l. 9. c. 1. qn. 2.* Covar. *l. 2. var. c. 2. §. 2.* Delben. *c. 17. du. 1. num. 29.* ea autem, quæ Idem *du. 3. num. 2.* ponit in parenthesis: *quamvis impositio census fiat à Capitulo pro sustinendis expensis litis*: etsi videantur continere confirmationem & extensionem responsionis; junctis tamen verbis summarii *num. 3.* tonant in exceptionem. Et sic in specie juxta expressum & speciale decretum & declarationem S. Cong. Concilii *sub die. 21. Maji. 1624.* sub pœnis in eodem decreto & Extrav. ambitiosa expressis prohibentur regulares inconsulto Pontifice fundare censum, aut pecunias accipere ad mutuum. Novat. *in sum. Bullar. tr. de alien. num. 3.* Peyrin. *in privileg. Minorum. Tom. 2. Consult. Urban. VII.* Delben. *c. 17. du. 8. num. 1.* Nisi tamen exulet urgens necessitas, & interim adiri nequeat Papa, aut S. Cong. quo casu etiam fieri posse oppi-

gnorationem Lampadum & Candelabrorum argenteorum, cum Dian. *p. 5. tr. 13. resol. 6.* & Peyrin. dicit Delben. *l. c. num. 3.* Vel etiam nisi excuset consuetudo legitime præscripta adversus cit. decretum S. Cong. ut Lezan. *in Sum. 99. regular. c. 13. num. 3.* apud Delb. *num. 4.* Porro hujus prohibitionis ratio est, quod impositio census cum sit quedam venditio libertatis bonorum, contineat rationem alienationis seu translationis domini sive directi, sive utilis, *L. fin. C. de reb. eccl. non alien.* Naldus. *v. census. num. 3.* C. de Luca. *de censib. d. 7. num. 2.* ubi: hodie receptissimum præsertim in Rota & Curia impositionem census importare veram alienationem, cadentem sub dispositione Extrav. ambitiosa. Ad cujus effectum copulative requiruntur solemnitas, hodie consistens in beneplacito Apostolico, & justa causa necessitatis & evidentis utilitatis, ita ut unum sine altero non sufficiat. Multoque magis locum habent in constitutione census vitalitii, utpote quæ expresse tendit ad alienationem, quæ contingit secuta morte. Unde etsi constitutio census vitalitii de præsepte sit emptio juris percipiendi fructus ex re fructifera, est tamen alienatio pro tempore futuro; adeoque dicenda non tam emptio quam alienatio fieri prohibita per Extrav. ambitiosa. Delben. *c. 17. du. 2. S. 3. num. 31.* His tamen non obstantibus, potest ecclesia, & in specie monasterium seu regulares emere fundum vel domum, cui jam impositus census; cum in hoc casu ecclesia non tam alienet, quam acquirat bonum illud stabile tali onere affectum. Delben. *loc. cit. num. 8.* C. de Luca *loc. cit. num. 6.* Quin etiam juxta Eundem *ibidem. num. 3.* potest constitui seu creari census V. g. super domo ædificanda vel ædificatione acquirenda, initium ducturus, seu ei inexistiturus, si & postquam ædificata fuerit. Hac ratione, dum ecclesia, novum ædificium volens constituere pro illius ædificatione proque soli acquisitione pecuniam acciperet ad censum hoc pacto, ut census ille creatus conferretur, si & postquam ædificium redactum erit ad esse rei fructifera & capacis istiusmodi census, stante interim hoc contractu quasi in pendulo, & in terminis conventionis conditionalis, tunc prius sortituræ effectum, ubi illa conditio purificata, nimirum ubi ædificium constructum. In eo siquidem casu non agitur contra Extrav. ambitiosa, seu nihil de bonis ecclesie alienatur, sed onus imponitur rei acquirendæ, ita ut hæc eo ipso instante, quo existit, seu acquiritor, dicatur habere annexum illud onus & tanquam sibi intrinsicum, seu prius impressum. Unde licet rei, quæ non est, imponi nequeat actu onus, potest tamen sic pactari, ut ea, quam primum existat, habeat hoc onus citra omne aliud factum pacifcentium. Neque videtur contrarium Bullæ Pianæ super forma creandi census aliisque juribus requiruntibus fundum capacem & fructiferum pro tempore ipsius creationis census. Hoc enim in eo sensu accipiendum: ut census actu inexistat fundo existenti, is debet esse actu fructifer, per quod non negatur posse constitui censum anticipativè in re futura, & quasi conditionatè, si & ubi ea existat, uti etiam, ubi plura requiruntur ad perficiendum contractum, non repugnat ea poni diverso tempore prius numeratur pecunia tanquam præparatio seu præventivum implementum requisiti pro contractu perficiendo pro tunc, & postquam ædificium construendum ad statum capacitatis census pervenerit.

Quest.

Quæst. 152. An & qualiter res Ecclesiæ alienentur per hypothecationem earum?

1. **R**esp. quamvis Fagn. in c. nulli. h. 1. num. 29. cum Butr. *ibidem* not. 1. & Imol. n. 2. quos citat, dicat, aliud esse alienare, aliud specialis hypothecæ titulo obligare; melius tamen alii videntur distinguere dicendo, alienationis nomine in materia favorabili ecclesiæ & privilegiatis personis comprehendi constitutionem pignoris & hypothecæ, saltem specialis, secus in materia odiosa. Covar. l. 2. var. c. 16. num. 6. Pirh. h. 1. n. 5. Delb. 6. 17. num. 30. & 32. Nisi, ut idem Pirh. & alii constituta in tanta quantitate, ut non sit facile redimibilis; adeoque non exponatur probabili periculo alienationis. Tum quia hypotheca ponitur expresse inter contractus prohibitos, tam in *Extrav. ambiciosa*, quam in decreto S. Cong. tum quia, qui non potest alienare, etiam non potest hypothecare, ut Covar. l. c. Valq. de redit. c. 2. §. 2. n. 32. Molin. de *Just. tr. 2. d. 464.* Azor. Tom. 2. l. 9. c. 1. qu. 2. Delb. c. 17. du. 3. n. 5. & alii apud Barbof. de *potest. Episc. alleg. 19. n. 85.* Ac denique, quia ut Delb. n. 6. favore ecclesiæ alienationis prohibitio comprehendit omnem actum, per quem in extraneum jus aliquod utile transfertur, & per quem in rebus ecclesiasticis servitus aliqua constituitur, nisi sit per hypothecationem. Neque his obstat, quod ob rem ecclesiæ seu beneficii datam in hypothecam non incurrat pœna, nempe privatio beneficiorum constituta in *Extrav. ambiciosa*, nam etsi ibi quoque prohibeatur hypothecatio talis, per quam ad alienationem pervenitur, hæc tamen prohibitio hypothecæ intelligitur respectu validitatis actus, quod datur res in hypothecam, qui non minus, quam actus venditionis prohibetur & annullatur in illa *Extrav.* non autem respectu illius pœnæ. Cumque differat vis legis, quæ punit, à virtute, quæ prohibet, ab una ad aliam non rectè inferitur, ubi diversa occurrit ratio. Et sic in præsentem, dum agitur de puniendo ob alienationem, verbum *alienationis* accipitur strictè & propriè pro translatione domini, ut Alex. *conf. 41. n. 5. & 6. l. 6. Bald. in L. final. C. de rer. alien. n. 1.* item Lotter. de *re benef. l. 3. qu. 25. n. 23.*

2. Dixi tamen: *Saltem hypotheca specialis*: Nam prohibitio hæc probabiliter non comprehendit hypothecam generalem. Arg. c. nulli h. 1. per sensum contrarium; ubi eo ipso, quod tantum prohibeatur hypotheca specialis, permittitur generalis; & ita sentiunt Abb. in *idem c. num. 3.* Jo. And. num. 1. Covar. *loc. cit.* Fagn. *loc. cit.* n. 30. Molin. *loc. cit. d. 466. n. 1.* Redoan. de *reb. eccl. non alien. quest. 2. c. 6. num. 11. & 12.* Laym. *ib. mor. l. 3. ir. 4. c. 10. num. 2.* Delb. c. 17. du. 3. num. 6. & seq. Pirh. h. 1. num. 5. contra Rodriq. *regul. quest. 7. a. 1.* Valq. *loc. cit. du. 8. n. 7.* Bonac. Quarantam & alios, quos citat Delb. c. 17. du. 1. num. 31. sentientes quoque generalem; eò quod simus in materia favorabili Ecclesiæ & cit. *Extrav.* loquatur absolute. Ratio responsionis est; quod per generalem non tam maneat obligata res, quam persona. Unde, qui bona sua hypothecæ generali obligavit, non prohibetur ea alienare, & sic alienata creditori non submituntur & non tantum juris in rem per illam cum periculo eà alienandi transfertur, quam per specialem. Delbene. Pirh. *LL. cit.* Unde jam, si prohibitionem hypothecæ non comprehendatur generalis, poterit Prælatas bona ecclesiæ obligare sub hypotheca generali

absque consensu alicujus superioris & alia solennitate canonica. Pirh. *loc. cit.* Arg. c. nulli. h. 1. qui tamen addit, quod licet hypotheca generalis prohibita non sit, non tamen etiam sit simpliciter permittitur sine justa causa, ut Redoan. Item non esse permittam cessante utilitate ecclesiæ; posse tamen in casu permittitur fieri generalem hypothecam sine autoritate Episcopi, tanquam magis communem contra Butr. & Imolam cum Gl. in *Amb. de non alien. §. nos igitur. v. specialis.* & Abb. in c. nulli. n. 2. & aliis defendit Fagn. in *idem c. nulli. n. 31.* Addita etiam hac ratione: quod, cum hodie ex stylo generalis obligatio bonorum fieri solet in omni contractu, nimis grave foret, si semper Episcopus esset adendum; ut sit vix reperiretur, qui cum Ecclesiæ vellet contrahere, nec obstat ait, L. penult. C. de *his qui ven. ataris imper.* in qua se fundant Butr. & Imol. eò quod, ut Alex. *conf. 118. num. 20. l. 5.* loquatur de hypotheca speciali. Ac demum ait Fagn. n. 32. hanc sententiam suo tempore approbatam à S. Cong. Concil. in contractibus regularium.

Quæst. 153. An & quales res Ecclesiæ alienentur cessione litis aut juris?

1. **R**esp. ad primum: Cessio litis mota super rebus ecclesiæ, quas Prælatas solus sine consensu Capituli alienare nequit, comprehenditur nomine alienationis prohibita fieri sine solennitate juris. Pirh. h. 1. num. 10. Delb. c. 17. du. 12. n. 7. citans Quarant. v. *alienatio. num. 22.* & Armill. *eod. num. 16.* eò quod cessio litis sit etiam cessio juris jam quæsitæ; cum cedens liti, nisi aliam suam intentionem clarè exprimat, necessariò censetur velle etiam renunciare juri suo, si quod habet Arg. L. *si postquam. C. de pactis.* Adeoque Prælatas non habens jus alienandi, hanc cessionem faciens, indirectè facit, quod directè facere prohibetur, nempe alienat contra *reg. juris 84. in 6. quod una via prohibetur alicui, ad id alterà via non debet admitti.* Unde jam

2. Resp. ad secundum: Etsi cessio juris acquirendi non sit alienatio & in eo Prælatas præjudicare possit, ut cum communiore Delb. c. 17. du. 12. n. 1. cessio tamen juris quæsitæ est vera alienatio; quia jus acquisitum numeratim inter immobilia bona vel mobilia pretiosa ac consequenter in ea cessione servanda sunt solennitates. Atque ex his deducuntur sequentia. Primò, quod Prælatas, qui est dominus directus emphyteutis ecclesiasticæ, sine solennitate remittere possit caducitatem emphyteutis, quæ contingit, dum emphyteuta incidit in commissum ob non solutam pensionem; cum talis remissio non sit cessio juris acquisiti simpliciter, sed acquirendi, si nimirum dominus voluerit. Delb. *loc. cit. num. 9.* citatis Claro §. *emphyteutis. quest. 1.* Rebell. de *oblig. just. l. 13. qu. 11. num. 7.* Sanch. de *mar. l. 6. d. 4. num. 13.* Barbof. de *potest. Episc. alleg. 95. n. 64.* Quarant. Bonac. Ugol. &c. remittere tamen non posse videtur. Dum declaravit, se velle incursum caducitatem. Siquidem Emphyteuta à die talis voluntatis declarata censetur incurrisse caducitatem, & sic jam jus acquisitum ecclesiæ. Delb. l. c. n. 10. & 11. remittens ad Less. de *just. l. 2. c. 24. du. 9. num. 46.* præsumi verò commissam caducitatem, si Prælatas recipit pensionem & canonem pro tempore elapso, nulla facta protestatione, affirmant Clar. l. 6. Bonac. de *emphyt. p. 2. n. 15.* Meroch. l. 3. pra-

presump. 112. num. 1. alique ab eo citati. Secundo, quod Prælatus nequeat sine solennitatibus juris transigere vel concordiam inire super rebus ab ecclesia possessis, ita ut vi transactionis ex earumve possessio tradantur seu in alium transferantur; cum per hoc alienetur jus quæsitum. *Pirh. b. t. num. 10. Delb. l. c. n. 3. § 4.* ubi etiam secus esse ait juxta probabilem de transactione super re nondum possessa ab Ecclesia. Quod verum videtur, si per transactionem nihil alienetur seu dimitatur, quod habet certò, sed solum, quod sub dubio sperabatur, remittitur pro alicujus rei certæ acquisitione, pro uttenent. *Quarant. v. alienatio. n. 20. Barbos. l. c. n. 63. Bonac. d. 3. q. 8. p. 4. num. 20. & alii apud Delb. vel etiam, ut ait Pirh. l. c.* Si per transactionem acquiratur possessio, quam nondum habebat, modò tamen per eam transactionem è contra jus nullum certum aut res certa cedatur, hoc enim si fieret, transactio videretur habere speciem aliquam permutationis. Et sic etiam posse regulares transigere sine solennitate super re litigiosa, utpote quæ, quia litigiosa, censetur nondum incorporata religioni, præsertim ad evitandas graves expensas in litem faciendas, cum Bordonò *resol. 27. n. 59.* ait *Delb. l. c. n. 5.* Tertiò, quòd fieri nequeat transactio sine solennitate juris super decimis futuris (intellige, quòd ad jus illas percipiendi) è quòd talis transactio sit quædam alienatio & cessio juris acquisiti ad res futuras, habet *Delb. l. c. num. 6.* citatis *Quarant. cit. num. 10. Genuens. in pr. c. 60. num. 19. Ricc. decis. 41. § 46. & alii.*

Quæst. 154. Anigitur etiam Prælatus sine solennitatibus repudiare nequeat legatum vel hereditatem oblatam Ecclesie?

REsp. Quæstionem hanc tractatam ad *tit. 10. q. ult.* ubi quidem potissimum actum de consensu Capituli ad hoc requisito; extendunt tamen se etiam ibi dicta ad reliquas solennitates requisitas ad alienationem rei ecclesiasticæ; cum tota controversia fundetur in eo, num talis renunciatio rationem contineat alicujus alienationis. Quàm ferè problematicè tractat *Delb. c. 17. du. 6.* Dum post affirmativam, nimirum, quòd nequeat repudiare legatum, pluribus stabilitam, contrariam, nimirum, quòd possit repudiare, subjungit, & citatis pro ea plurimis, argumenta contra illam se adducta diluit. Inter quæ erat illud; quòd favore ecclesiæ talia relicta ipso jure transeant ad ecclesiam, etiam absque traditione juxta *L. fin. C. de SS. Eccles.* & quòd legatum in specie relictum transit à morte testatoris in Dominium legatarii absque eo, quòd necesse sit expectare aditionem hereditatis juxta *L. hujusmodi ff. de legatis. §. strictius.* Ad quòd respondet, transire talia ipso jure ad ecclesiam, non absolute, sed revocabiliter & conditionatè, nimirum, si legatario placuerit. Item illud, quòd Pupillus sine autoritate tutoris repudiare nequeat fundum sibi legatum, è quòd rem suam repudiare nequeat. *L. magis puto. §. si pupillus. ff. de reb. eorum.* Ad quòd respondet assignando disparitatem, nimirum; quòd pupillo seu minori prohibita sit non solum alienatio bonorum, sed etiam ommissio lucri; Prælato verò solum prohibita sit alienatio lucri, non idem ommissio lucri. De cætero quidquid sit de hac controversia, convenire DD. in sequentibus ait. Primò, Prælatum quin & monasterium graviter peccare posse non

R. P. Leur. Jur. Can. Lib. III.

admittendo tale legatum vel hereditatem, nisi ex causâ valde rationabili id faciant. Prælatum quidem contra justitiam, utpote ex qua tenetur consulere utilitati monasterii: monasterium autem saltem contra caritatem aliamve virtutem, prodigè scilicet repudiando tale legatum vel hereditatem in damnum aliorum religiosorum succedentium, pro quo *loc. cit. num. 22. & 23.* citat *Bonacin. de contract. d. 3. quæst. 8. p. 4. num. 8.* Secundo, quòd possit ecclesia vel monasterium in hoc casu repudiati legati vel hereditatis petere & obtinere restitutionem in integrum utpote ei competens, quotiescunq; negligentia vel facilitate Prælati lasa fuit, ut *Gl. inc. auditis. de integ. restitu. v. restituimus.* pro quo citat *Covar. l. 1. var. c. 3. num. 10. & 11. Bonac. loc. cit. num. 38. Less. de Inst. l. 2. c. 17. du. 9. num. 66.* modò (ut limitant apud eundem. *Molin. de Just. tr. 2. d. 468. num. 14. Vasq. de rediv. c. 2. §. 2. du. 4. num. 39.* *Quarant. v. alienatio. num. 4.* *Sanch. de mat. l. 7. d. 4. num. 15. & alii*) res non fuerit acquisita alteri ecclesiæ, è quòd tunc sit melior conditio ecclesiæ possidentis. Vel etiam potest agere contra Prælatum; quia is ex officio tenebatur prospicere utilitati ecclesiæ, juxta *c. quicumque 12. quæst. 4. Sanch. loc. cit.* Tertiò, quòd valida non sit repudiatio legati vel hereditatis facta sine solennitatibus juris, si facta sit in favorem illius, ad quem aliàs hereditas non pervenisset, sed solum pervenit ex eo, quòd Prælatus in gratiam illius repudiavit; idque, quia talis repudiatio non est pura repudiatio; cum fieri nequeat sine aditione hereditatis; Prælatus autem non possit validè sine solennitatibus juris hereditatem jam aditam repudiare; quippe hæc foret vera alienatio, seu juris quæriti in alium translatio, pro quo *Quarant. loc. cit. num. 23. & 43. & alii citant decis. Rotæ.*

Quæst. 155. An & qualiter translatio rerum Ecclesie tanquam alienatio prohibita?

REsp. Nomine alienationis prohibita sine solennitate in hac materia comprehenditur translatio bonorum, reddituum & jurium unius ecclesiæ particularis in alium ecclesiam. Unde Episcopus aliusve simili jurisdictione præditus. V. g. Abbas in ecclesiis pleno jure sibi subjectis, nequit agrum, prædium, jura aliasque res immobiles aut mobilia pretiosa unius ecclesiæ in aliam, etiam sibi subjectam, pro libitu suo transferre sine consensu utriusque ecclesiæ seu clericorum. uti hæc patent ex *c. non licet b. t. Pirh. b. t. num. 6.* Poterit tamen id ex causâ justa (qualis esset, dum una ecclesia egeret, & altera redditibus abundaret) accedente consensu Capituli. Ex ea etiam ratione, quòd ecclesiæ particulares (intellige, eidem Prælato vel monasterio subjectæ) sint veluti membra unius Ecclesiæ universalis, ideoque sibi invicem subvenire debent, sicut membra unius corporis. *Abb. in cit. c. non licet num. 5. Laym. in disp. Can. de reb. eccles. alien. thes. 4. Pirh. loc. cit.* Modò relinquuntur ecclesiæ, à qua fit translatio, quæ sufficiant Rectori & ministris illius & fabricæ. *c. penult. de his que sunt à Præl. quin etiam, ut citati AA. elemosynis erogandis in pauperes illius loci.* Sed neque suffragari amplius regularibus privilegia, vi quorum poterant monasterii unius bona

transferre in aliud, ut videre est apud Rodriq. *gg. reg. tom. 2. q. 125. a. 9.* & Peyrin. *tom. 1. privileg. Minor. in Constit. Julii II. n. 76.* utpote cessantia quoad hoc propter decretum S. Cong. dum in eo revocantur omnia privilegia regularium in ordine ad alienationes dictorum bonorum faciendas, ait Delb. *c. 17. du. 3. num. 12.* In specie autem, etsi Episcopus sine licentia Papæ ex justa causa tamen cum consensu Capituli transferre possit corpus seu reliquias sanctorum de ecclesia una in aliam; id tamen licite facere nequit, & fortè nec validè sine justa causa; quia est species alienationis, ut ait Fagn. *in c. ex eo. de reliq. & venerat. SS. num. 32.* Sed de hoc paulò post, ubi de rebus, quæ alienari possunt vel non possunt.

Quæst. 156. An & qualiter compromisso super rebus Ecclesiæ contineat alienationem prohibitam?

Resp. Compromissum tale sine solennitate juris fieri nequit; cum ex eo sequi possit alienatio seu translatio rei aut possessionis illius in alium. Wiestn. *b. t. num. 4.* ex ea ratione, quod, qui de re liberè disponere, eamque alienare nequit, etiam super ea compromittere nequit, ut Abb. *in c. dilecti. de arb. cum communi.*

Quæst. 157. An in concessione per precarium, vel ad beneplacitum Ecclesiæ rei immobilis vel mobilis pretiosæ servande sint solennitates juris?

Resp. Cum Delb. *c. 18. du. 19.* citante Riccium *decis. 68. n. 74.* affirmativè, eò quod per talem concessionem verè jus in rem transferatur in alium, & sic fit verè alienatio. Secus, si concedatur solus usus seu sola commoditas ad breve tempus, ita ut nullum dominium, nec directum nec utile transferatur. Quod ex eo confirmatur, quod aliàs non possent sine incurfione censuræ aliarumque pœnarum. *Extrav. ambrosiæ.* commodari lampades, calices aliaque mobilia pretiosa ecclesiæ, quod est absurdum & contra praxin.

Quæst. 158. An & qualiter per unionem Ecclesiæ vel beneficii unius cum alio contingat alienatio, eaque solennitates juris requirant?

1. **R**esp. primò: unionem hujusmodi habere & esse speciem alienationis, conveniunt ferè AA. Rebuff. *in pr. benef. in reg. Cancell. 21. de unionib. gl. 11. num. 2.* Laym. *in disp. de reb. eccl. alien. thes. 3.* Pirh. *b. t. num. 7.* Delb. *c. 17. du. 13. n. 7.* juxta *c. tua. de his que sunt à Prælat. c. pastoralis. de donat.*

2. **R**esp. secundò: non potest fieri ab Episcopo sine solennitate juris. Quarant. *v. alienatio, num. 35.* & alii apud illum Delb. *l. c.* & nequidem adhibitis etiam solennitatibus unire ea sua aut Capitulari mensa, non obstante etiam in contrarium consuetudine immemoriali ut dictum *ad iii. 11.* Qualiter verò inter ceteras ab Episcopo aut etiam Legato Apostolico in facienda hac unione necessario requirendus consensus Capituli Cathedralis, & qualiter is ab eo præstandus, dictum quoque *ad iii. de his que sunt à Prælat.* Præter quem consensum inter solennitates has numeratur consensus illius Prælati vel Superioris, cui ecclesia unienda est subjecta, Gl. *in*

clem. 2. b. t. v. Rector; non tamen Rectoris ecclesiæ seu possessoris beneficii uniendo. *c. consultacionibus. de donat. Gl. cit. v. vocatus,* utpote cui nullum per hoc præjudicium creatur; cum non obstante unionem, ipse retineat ecclesiam vel beneficium, unioque effectum habitura non sit, nisi post mortem aut amissionem illius. Azor. *p. 2. l. 6. c. 28. q. 12.* Sanch. *l. 7. mor. c. 29. n. 171.* Barbof. *in collect. ad cit. clem. 2. num. 2.* Item requiritur vocatio collatoris beneficii uniendo; quia huic fit præjudicium, saltem in potestate providendi beneficium unitum. Abb. *in cit. clem. n. 5.* & si est patronatum, etiam patroni contentus, si est laicus. *cu. c. pastoralis.* Rebuff. *l. c. à n. 6.* Azor. *l. c. Pirh. b. t. num. 8.* Item, ut Episcopus, etiam cum consensu sui Capituli, uniat partem aliquam decimarum aliorumve reddituum alicujus ecclesiæ Parochialis vacantis alteri ecclesiæ vel præbendæ, requiritur insuper, ut illi ecclesiæ vacanti constituatur Curator vel Defensor, qui vicem Rectoris suppleat juxta *c. 1. b. t. in 6.* qui tamen non requiritur, dum Episcopus totam ecclesiam vacantem unit alteri juxta *clem. 2. b. t. disparitatem* hujus hanc assignat Gl. *incit. clem. v. defensor.* quod per unionem totius ecclesiæ vacantis nulli fiat præjudicium; per unionem verò partium bonorum ecclesiæ vacantis magnum fiat præjudicium Rectori futuro, utpote cujus sustentatio per hoc minuitur. Barbof. *l. c. n. 13. & 14.* Pirh. *l. c.* De cætero ipse etiam Papaliter beneficia quæcunque unire possit ex causâ iustâ sine ullis aliis solennitatibus; cum plenissimam habeat in beneficalibus potestatem. *c. 2. de præbendis.* non solet tamen id facere, nisi priùs requisito consensu Episcopi seu Ordinarii & Capituli Cathedralis, vocatisque eis, quorum interest; cum non solear juribus ecclesiarum derogare, & alienationes facere pro suo libitu. ita Pirh. *b. t. num. 9.* citato Laym. *ubi ante thes. 3.* Porro quod distulim hic de unionem beneficii, idem dicendum de dissolutione unionis & dismembratione ecclesiæ Parochialis, aut etiam reddituum illius alteriusve dignitatis, aut etiam suppressione de quo quoque vide dicta *ad iii. de his que sunt.*

Quæst. 159. An & qualiter Papa alienare possit res ecclesiasticas?

Resp. Certum est, Papam posse in casibus sibi licitis sine solennitatibus juris positivi res ecclesiasticas alienare tam Ecclesiæ Romanæ, quam aliarum ecclesiarum inferiorum eo ipso, quod quacunque lege humana sit superior. Item non subdi illum pœnis ejusdem juris positivi; cum legislator non teneatur quo ad vim coactivam & punitivam legibus suis aut Prædecessorum suorum. Adeoque non obstante *can. non liceat 12. quæst. 2.* quod est Symachi Papæ; cujus varias interpretationes vide apud Wiestner. *b. t. num. 17.* solo tamen jure naturali & divino prohibetur facere alienationes inutiles bonorum ecclesiæ, cum eorum non sit dominus sed supremus administrator, non ad dissipandum, sed ad dispensandum à Christo constitutus, ut cum communi & recepta doctrina. D. Tho. *2. 2. quæst. 10. a. 1. ad 7.* Laym. *l. 3. tr. 4. c. 10. n. 11.* Delb. *de immunit. eccl. c. 17. du. 27. n. 3.* & seq. qui etiam *à n. 6.* alstruit teneri illum ex prævio aliquo facto distribuere & alienare non nisi juxta mentem fidelium ea relinquendum & donantium, ita ut, si contra illam sine rationabili causa res unius ecclesiæ in aliam ecclesiam aliumve pium utam, vel etiam beneficium ab uno beneficiario in alterum transferat, alienatio talis sit quidem valida, non justa. Sed quidquid sit de hoc,

hoc, juxta dictam communionem aliorum cum Navar. *in comment. de spol. clericor.* §. 2. & 3. num. 9. & §. 15. num. 4. & aliis tenent idem Laym. & Delb. *LL. cit.* Neque justam neque validam esse alienationem, quâ bona illa in usus profanos convertit. v. g. sine causa rationabili donando ea laicis. Unde etiam infert Delb. num. 9. peccare illum contra justitiam in hoc casu, & teneri illum ad compensandum damnum Ecclesie, & eum, qui illa ab eo recipit, non fieri eorum dominum, uti etiam, quod Papa non habeat dominium cum plenitudine potestatis rerum Ecclesie, confirmatur ex eo, quod ea dicantur esse patrimonium Christi & bona Dei. *c. cum secundum, de preb. c. qui Christi.* 12. q. 2. Adeoque Christus & Deus sit eorum Dominus, non universalis, uti est ceterarum rerum, sed & particularis, quatenus ipsi specialiter offeruntur. Item ex eo, quod AA. aliqui sentiant, earum dominium esse penes congregationem fidelium, vel eorum ecclesiasticorum cujuscunque particularis ecclesie ex eo, quod bona illa alicujus Episcopatus dicantur de ejus patrimonio. *c. judicatum, dist. 99.* & dos talis ecclesie. Saepè etiam eorum dominium acquisitum tali ecclesie, non tantum per donationem, sed etiam per emptionem. Uti illud exinde esse penes ecclesiam, tenent Molin. *de just. tr. 2. d. 29. concl. 2.* Less. *de just. l. 2. cap. 4. du. 6.* Vafq. *de rebus eccl. c. 2. §. 1. du. 1.* & alii apud Delb. *l. c. num. 15.* qui nihilominus contrarium, nimirum, quod dominium eorum sit penes Papam, non omnino improbabiler sentiendū ait à Paris. *de refig. l. 2. q. 4. n. 39.* Redoan. *de spoliis. q. 1. num. 21.* Gonz. *ad reg. 8. concl. in proem. §. 1. num. 23.* & alii plurimis, quos citat. De cetero in alienatione rerum ecclesie facta à Papa in toto conscientie semper præsumendum adfuisse causam rationabilem & sufficientem, nisi evidenter constet oppositum; cum in dubio non præsumatur delictum commissum, Præsertim à Principe, & quidem ecclesiastico vices Dei gerente. ita Suar. *de censur. d. 41. f. 3.* Soro *de just. l. 7. q. 8. a. 7.* Sanch. *de matrim. l. 8. d. 17. n. 17.* quamvis id ipsum distinguat Delb. *l. c. du. 28. n. 4.* ita ut procedat, quando Papa alienat motu proprio & ex certa scientia, ut Redoan. *l. c. q. 3. §. 1. n. 10.* Sopran. apud Filiuc. *tr. 44. c. 3. n. 30.* qui tamen minus rectè, ut Delb. *n. 5.* addupt. id etiam locum habere, etiamsi alienatio fieret in præjudicium tertii; cum Papa nunquam præsumatur velle derogare juri alterius, nisi id exprimat, etiam in concessione cum clausula: *motu proprio.* Secus, verò, seu non præsumatur adesse causa sufficiens, dum alienat ad instantiam partis; eò quod impetrans potuerit decipisse Papam alligando causam justam falsò. Unde etiam in hoc secundo casu recipientem non tam facilè excusari ab obligatione restituendi, quam in primò, ait Delb. *n. 8.* qui etiam *n. 9.* & 10. addit, eum, cui confert Papa, seu qui recipit ab eo ex rebus ecclesiasticis ob futura merita, ad servandum modum seu conditionem, quam Papa in tali alienatione tacitè apposuisse præsumitur, & ex circumstantiis, in quibus positus Papa alienavit vel donavit, facilè conjicitur. V. g. ut ecclesia defendatur reficiantur templa, pauperes juventur &c. teneri ex justitia; & tali conditione non servata, non esse quidem ipso jure irritam, posse tamen revocari; uti etiam Papa ex justa causa factas à se vel prædecessoribus suis alienans ob justam causam revocare potest & irritare; ut Idem, *n. 11.* qualiter verò Pontifex etiam ex justa causa alienare donando, in feudando castra, dominia pertinentia ad Sedem Apostolicam ne-

R. P. Leur. Jur. Can. Lib. III.

queat, nisi priùs relaxet sibi, aut per alium, cui ad hoc facultatem dedit, ob justam causam juramentum, quo se in promotione sui ad Cardinalatum, ac dein iterum vacante Sede Apostolica, in conclavi, uti & in assumptione sui ad Pontificatum obtraxit ad non alienanda bona Ecclesie, consensumque suum ad hoc non præbendum, vide apud Delb. *l. c. num. 29.*

Quest. 160. Qualiter Prælati inferiores res Ecclesie alienare possint?

RESP. Prælati inferiores, etsi sint administratores tantum bonorum ecclesiarum sibi subjectarum, posse alienare res earum, etiam immobiles & mobiles pretiosas ex justa causa & adhibitis solemnitatibus extra dubium est. Possunt quoque sine solemnitatibus Prælati, etiam regulares ex fructibus bonorum monasterii facere pingues elemosynas. v. g. ut Delb. *c. 17. du. 1. n. 59.* decem modiorum tritici; cum fructu non comprehendantur neque Extrav. ambitiosa. Neque decreto S. Cong. accommodare; & hinc etiam poterit Prælatus, vel etiam beneficiarius fructus suæ Prælatuæ vel beneficii liberaliter cedere alteri, etiam pro tota vita sua; cum sic non transferat jus aliquod ad bona beneficii, sed solum se obliget personaliter ad dandum alteri, quod ex suo beneficio perceperit. Idem est de distributionibus. Delb. *c. 18. du. 2. n. 9.* vide dicta supra *q. antehanc. 7.* Item possunt Prælati ad tempus breve quæcunque & quantumcunque pretiosa ad usum tantum sine translatione domini etiam utilis, concedere, cum hæc non sit alienatio. Pluraque sunt alia, de quibus disponere eaque alienare possunt sine solemnitatibus, de quibus paulò post. De cetero res immobiles aut mobiles pretiosas, etiam cum causa sine solemnitatibus (quod secundum etiam in textibus juris non exprimitur, subintelligendum tamen, ut Pirh. *h. t. n. 11.*) alienare sub quacunque alienationis specie utroque jure sub gravibus pœnis prohibetur. & jure quidem civili *L. jubemus. C. de SS. Eccles.* quæ constitutio Leonina restricta ad Ecclesiam Constantinopolitanam, dein à Justin. Imper. extensa ad quascunque ecclesias, monasteria locaque pia ubique terrarum, ut eorum res immobiles vendi, donari, commutari, aut quovis alio modo in quamcunque personam alienari nequirent. Quin latè *in c. Constit. Leonina* pœnæ incurrerentur, per *auth. hoc jus porrectum. C. eodem,* ut refertur. *c. 2. caus. 10. q. 2.* quæ demum, ut *in c. nulli. h. t.* approbata & canonizata, ut Abb. *ibid. n. ult.* & insuper usu seu consuetudine fori ecclesiastici observata, præter juris Imperialis, etiam juris ecclesiastici auctoritatem obtinuit. Jure verò Canonico. *c. 1. c. quidquid. c. sine exceptione. 12. q. 2. c. Apostolica. c. tua. de his que sunt à Prel. c. nulli. c. unico. h. t. in 6. clem. dudum eod.* & maxime *Extrav. ambitiosa* quibus juribus accessit Trid. *Sess. 22. c. 11.* & plures aliarum constitutiones Apostolicæ non clausæ in Corpore juris, puta Leonis X. quæ incipit. *ad audientiam.* Julii III. *cum sicut accepimus.* Pauli IV. *injunctum.* Pii V. *ad Romani.* ac denique jussu Urbani VIII. 7. Sept. 1624. per S. Cong. Concil. editum decretum, spectans specialiter monasteria, collegia, conventus, congregationes & domos religiosorum; & sic etiam specialiter prohibetur regularibus stabilia & mobilia pretiosa, quæ servando servari possunt, vendere, nequidem pro fabrica, vel ad effectum cœmendi census. Delb. *c. 17. du. 3. n. 11.* & DD. apud Barbol. *in collect. Bullar. v. stabilia.* Unde jam etiam vides, hanc prohibitionem antiquissimam ab ipsiſ Apostolorum temporibus deductam.

L 2

Arg.

Arg. cit. *Can. Apostolicos*. 12. q. 2. ubi: *Apostolicos & paternos canones renovans &c.* Atque ita exigebat ecclesiarum aliorumque locorum piorum necessitas & summa utilitas prohiberi eorum Prælati & administratoribus sibi sæpe suisque consanguineis plus æquò studentibus, vanitati & luxui indulgentibus liberam ab omni canonica solemnitate absolutam distractionem & alienationem bonorum temporalium ad congruam beneficiatorum aliorumque ministrorum suorum sustentationem; fabricæ conservationem, pauperibusque subveniendum & similia necessariorum.

Quest. 161. Quæ res seu in quibus casibus alienari prohibeantur etiam servata forma & solennitatibus juris?

Resp. res ecclesiasticæ, quarum alienatio prohibetur, etiam si fieret eo modo, quo alias permittitur, enumerantur à Gl. in *Auth. hoc jus porrectum*. de SS. *Eccles. v. perpetuò* quæ Auth. canonizata est in *c. ea enim*. §. *hoc jus*. 10. q. 2. & sunt ferè sequentes. Primò res ea conditione donatæ Ecclesiæ, ut non alienentur. *cit. auth. col. 9. §. sanctissimi*. junctâ Gl. *v. alienent*. ubi ait tale pactum servandum. & *l. ult. C. de reb. alien. vel non alien.* Excipiendus tamen casus magnæ & evidentis utilitatis, ut cum Laym. *disp. de reb. eccles. non alien. thes. §. 3.* Pirh. *h. t. num. 23.* Hinc res immobiles, quæ ex donatione vel fundatione Imperatoris pervenerunt ad Ecclesiam alienari nequeunt. *cit. auth. §. ea verò*. quia eæ hac tacita conditione ab Imperatoribus vel Regibus donatæ censentur. Pirh. *l. c.* citans Rosenthal. *tr. de feudis c. 4. concl. 9.* Unde etiam, dum urgente necessitate ab Episcopis aliisq; Prælati alienantur, prius requirendum Imperatoris consensum ajunt Pirh. & Laym. *LL. cit.* idque necessariò, dum sunt quandoque feuda Imperialia, quæ sine licentia domini alienari nequeunt. Secundò ipsa Ecclesia vel monasterium alienari nequit, ita ut in usum privatorum non transferatur. *cit. auth. §. & quoniam*. Unde dum Delb. *c. 17. du. 17. n. 1. & 6.* dicendo: materialis ecclesia, oratorium ad perpetuum usum ecclesiasticum auctoritate Episcopi fundatum, item monasterium & conventus alienari non possunt sine solennitatibus juris: supponere videtur, alienari posse adhibitis solennitatibus, loqui censendus est, de alienatione, quæ transferuntur in usus aliorum ecclesiasticorum vel religiosorum, & non de eà, quæ transferuntur in usus privatorum. Tertiò dum Episcopus ipse aliisque Prælati rem ecclesiæ suæ, aut etiam ab ecclesia inferiore sibi subjecta ex suis propriis bonis emere nequit. *cit. auth. §. æconomis*. cum sibi auctoritatem in proprio facto præstare nequeat, res talis ab ecclesia in eo casu alienari nequit. Pirh. Laym. *LL. cit.* Denique res ecclesiastica nulla ratione transferri potest in hæreticum aut Judæum. *Auth. de ecclesiasticis titulis*. §. *jubemus*. coll. 9.

Quest. 162. Quenam res ecclesiasticæ liberè & sine solennitate juris alienari possint?

1. Resp. primò: jure utroque alienari sic possunt (si sic ecclesiæ vel piis operibus expedite judicaverit Prælati, ut addit Delb. *loc. paulò post citand.*) res mobiles non pretiosæ, & quæcun-

que servando servari non possunt; cujusmodi ferè sunt, quæ usu consumuntur, vel brevi tempore veterascunt, puta fructus, frumentum, oleum, vinum, (de quo tamen fortè dubitari possit, ubi pretiosum, ferens ætatem, & cum ætate evadens melius; præsertim, dum Fagn. in *c. nulli h. t. num. 23.* Delb. *cap. 17. du. 2. §. 2.* & alii id intelligant de rebus, quæ non durant triennio) pecudes, vestes pleræque &c. Abb. in *c. nulli*. num. 5. & 8. Holt. in *sum. h. t. num. 2.* Molin. *de just. tr. 2. d. 468. concl. 1.* Barbol. *de potest. Episc. p. 3. alleg. 95. num. 37.* Pirh. *h. t. num. 18.* (qui etiam addit pecuniam quotidiano usui deservientem, quæ servata nullum fructum parit) Delb. *cap. 17. du. 9. supposit. 2. num. 1.* & alii passim. Sumuntur hæc per sensum contrarium ex jure omnibus prohibentibus alienationem rerum immobilium & mobilium pretiosarum. Tum, quod non requiritur prohibitum, regulariter censetur concessum. *L. nec non*. §. 2. ff. *ex quib. caus. major.* tum quia expressâ & assumptâ (uti hic contingit per prohibitionem alienationis immobilium) una specie ex contrariis, altera censetur exclusâ. Arg. *L. si inter ff. de except. rei judic.* Atque ex his infert Pirh. *cit. num. 18.* posse Prælatum pecunias ex rebus ecclesiæ acquisite erogare in pauperes aliasque pias causas, vel etiam in bene meritos de sua ecclesia remunerandi gratiâ, modò largitiones sint moderatæ. pro quo citat *auth. licentiam*. *C. de Episc. & cler. §. c. ad hac. de restam.* Idem sentit Delb. *c. 17. du. 1. num. 28. in summar.* dum ait, posse Prælatum, etiam regularem, ad pias causas liberè disponere de rebus ecclesiæ; & in contextu, quod possit alienare pecuniam, quamvis magnam (intellige, ex rebus illis collectam) modò ea pertineat ad mensam Prælati, alienare in pias causas; eò quod illa pecunia non sit ecclesiæ, sed Prælati. Item ex eadem pecunia emere pretiosa, v. g. annulos, vasa argentea & aurea, ut duntaxat bene meritis Pirh. *l. c.* citatis pro hoc Navar. *de rebus eccles. monito 47.* Laym. *ubi ante thes. 43.* Imò etiam ex pecuniis illis, quas remunerandi gratiâ donare potest, officiali suo emere sine consensu Capituli aliaque solennitate prædium, illudque ei donare, citato eodem Laym. De cætero de pecunia non collecta ex rebus, sed aliunde, dicitur paulò post.

2. Resp. secundò: alienari quoque possunt sine consensu, aut etiam consultatione Pontificis aliisque solennitatibus juris res quæcunque, etiam immobiles ecclesiæ exigui valoris. Naldus. *v. Prælati num. 7.* Gavant. in *man. Episc. v. alienatio*. num. 24. Dian. *p. 4. tr. 4. resol. 223.* Redoan. *de reb. eccles. non alien. rub. 12. num. 7.* Gratian. *discept. for. tom. 3. q. 952. à num. 2.* Quarant. *sum. Bullar. v. alien. num. 4.* Delb. *cap. 17. du. 1. num. 23. & du. 10. suppos. 2. num. 3.* citatis aliis cum communiore contra Rebuff. & Duaren. apud Wiestn. *h. t. num. 39.* Arg. *c. terrulas*. 12. *quest. 2.* permittentis Episcopis sine consensu fratrum; hoc est, Capitularium, ac sic sine solennitate, distractionem terrularum, vincularum ecclesiæ parum utilium. & *c. ceterum. de donat.* permittentis Abbatibus donationem rei modicæ, et si aliis eis absolutè interdicta donatio. Quin & sic declaratum à S. Cong. Concil. restatur Naldus *loc. citato*. Uti etiam ad hujusmodi rerum alienationem non exiguntur consensum Apostolicum, eique per citatos textus permixta derogatum non esse per Extrav. *ambrosia. hoc. tit. inter commun.* aut etiam per Trident. *Sess. 25. cap. 11.* ab eadem Cong. decla-

declaratum, testantur Quarant. l. c. Barbof. l. c. Fagn. in c. nulli. n. 25. Porrò in eo, quæ censentur res exigui valoris, AA. non conveniunt. Tales esse, quæ non attingunt valorem aureorum centum, quæque non ferunt censum annuum quinque aureis majorem, censent Staphil. de luer. grat. n. 1. & 2. Castrop. tr. 12. d. univ. p. 15. §. 1. n. 2. & sic servari in Curia Salernitana testatur Zerol. pr. episc. v. alienatio. §. ad sextum. Tales esse, quæ non excedunt valorem 25. ducatorum auri de Camera Leo. thesau. for. eccl. p. 4. c. 1. n. 73. aut 25. leutorum aureorum, ut Delb. c. 17. du. 1. num. 23. & plures apud illum. Gl. in terrulas v. exiguas, statuit valorem 20. solidorum seu nummorum aureorum. Quam Glossâ sententiam in Curia Romana receptam, adedque servandam ajunt Conrad. in pr. dispens. l. 9. c. 1. num. 95. Donat. pr. regular. Tom. 5. p. 2. tr. 14. q. 37. num. 3. Hanc tamen glossam non loqui definitivè, sed dubitativè, adhibendo terminum *fortè*, & quod attinet praxin Curia Romanæ, ad eam quidem pro licentia alienandi res non excedentes valorem 20. solidorum, recurri quidem solere à Prælati territorii Pontificis & provinciarum vicinarum, non tamen remotiorum, ait Wiestn. h. t. n. 41. Cumque etiam alibi in jure hic valorem non determinetur, quæ res sint exigui valoris, relinquendum arbitrio & prudentiæ Judicis perpendentis facultates Ecclesiæ tenuis vel multum abundantis, temporum ac locorum circumstantias & consuetudines, ita ut res, quæ hic & nunc æstimatur 25. aureis, alibi aliove tempore aut in aliis circumstantiis veniat 50. pluribusve aureis, tradunt Abb. in c. 1. de integ. restit. num. 8. Quarant. l. c. num. 41. Fagn. in c. nulli. h. t. num. 26. Ricc. in pr. episc. decis. 39. num. 8. Barbof. l. c. alleg. 95. n. 51. Menoch. de arb. l. 2. cas. 145. n. 4. C. de Luca de alien. d. 1. à num. 117. Vallenf. h. t. §. 2. n. 3. Wiestn. l. c. Reiffenst. h. t. n. 38. Illud hic notandum cum Delb. c. 17. du. 2. §. 1. n. 13. quòd, ut res modici valoris quocunque modo alienari possit, requirit præterea, quòd sit minus utilis (de quo specialiter resp. seq.) & adsit aliunde necessitas, & sit disjuncta ab aliis Ecclesiæ prædiis & terris; cum si fuerit cum illis conjuncta, ita ut sit illarum pars, sapiat naturam illorum, adedque sicut illa alienari nequeunt sine solennitatibus, ita nec hæc, alioquin enim daretur occasio, ut totum prædium magnum paulatim & divisim per partes modicas posset alienari.

3. Resp. tertio: Res quoque immobiles inutiles aut minus utiles Ecclesiæ (concurrentibus his tribus: necessitate, majore aliqua utilitate, & quòd res sit exigui valoris ut colligitur ex c. terrulas. Fagn. in c. nulli. h. t. n. 24. & alii) itrequiritur consensu Papæ & sine aliis solennitatibus alienari possunt juxta c. terrulas. & multò magis sic alienari possunt res damnosæ Ecclesiæ. V. g. ædes, quibus conservandis plus impendendum, quam inde percipiatur. Ita tamen, ut loco rei minus utilis & commoda res alia magis utilis & commoda comparari & substitui debeat, vel per permutationem vel per emptionem, emendo pro pretio comparato ex venditione rei minus utilis, aut etiam damnosæ bona alia utilia, ut Suar. de relig. Tom. 4. l. 2. c. 29. num. 3. Laym. disp. de reb. eccl. alien. thes. 85. Pirh. h. t. num. 19. Arg. c. non liceat. §. c. exceptione 12. q. 2. Estqueratio, quòd hoc moraliter non tam est res Ecclesiæ distrahere quam conservare, & rectè administrare; potestque Prælati sine solennitatibus condi-

tionem Ecclesiæ facere meliorem, non deteriorem, c. 2. de donat. Neque his obstat, quòd in c. terrulas. dicatur: de consilio fratrum. & in c. ut super. de consensu Capituli. cum Gl. in hoc cap. v. assensu. dicat, consensum hunc non tam ex necessitate, quam honestate requiri. Adhæc ad summum, dum per res minus utiles intelliguntur eæ, quæ comparatione ad alias sunt tales, videtur requiri consilium vel consensus Capituli, secus, dum per eas intelliguntur simpliciter & absolute minus utiles seu non utiles. Atque ex his sequitur, posse concurrentibus saltem distis tribus conditionibus alienari absque solennitatibus res steriles, etsi immobiles, contra quòd docet Delb. c. 17. du. 3. n. 10. citans Quarant. & sic posse terram sterilem Ecclesiæ dari à Prælati in emphyteusim, etiam hæreditario jure, ei, cujus labore facta est fertilis & culta, nisi tempore contractus adesset alius, cui cum majore Ecclesiæ utilitate simili modo, & sub eodem onere sic concedi posset, juxta c. ad aures. tradit Pirh. num. 20. Quamvis addat, requiri tamen, ut id fiat adhibito consensu Superioris & Capituli, nisi consuetudo habeat aliud. Quòd tamen credo intelligendum, si prius, postquam reddita fertilis, concederetur in emphyteusim; non verò ubi concederetur antecederet, dum adhuc esset sterilis, ea conditione, ut postquam reddita fertilis, pergeret eam habere in emphyteusim, uti colligitur ex eo, quòd addit: in casu hujus cap. terra illa non potuit dari in emphyteusim aliis, quam iis, quorum labore reddita fertilis, vel eorum hæredibus, præterquam in casu aliis permisso, & servatis juris solennitatibus; quia non erat amplius sterilis seu sylva, sed fertilis, seu facta arabilis. ut Abb. in cit. c. ad aures. num. 5.

4. Resp. quarto: Liberè seu sine omni solennitate alienari possunt, quæ ab eo, cui donantur, legantur aliterve obveniunt, retineri nequeunt, sed necessitate juris, eò quòd jus ita præcipiat, vendenda. Butr. in c. pastoralis. de his que fiunt à Prælati. num. 11. Abb. ibid. num. 5. Fagn. in c. nulli. h. t. num. 27. ubi etiam, quòd secus sit, si alienatio fiat ex alia necessitate. Sic bona immobilia vel mobilia pretiosa. V. g. agri, domus &c. FF. minoribus PP. Theatinis, domibus professis Societatis JESU donata vel legata sub modo licito, expresso vel tacito, nimirum ut vendantur, & pretium in fabricam aliasque eorum necessitates impendatur, ab iis, inconsulto Papa, & sine aliis solennitatibus canonicis alienari possunt; eò quòd juxta sua instituta à Sede Apostolica approbata istiusmodi bona possidere & retinere non possunt, suisque monasteriis incorporare, sed data occasione vendere aliove modo alienare cogantur, adedque hæc alienatio necessitatem juris includat. Decius in c. in presentia. de V. S. in 6. num. 69. Socin. in fallentis. reg. 10. num. 3. Fagn. l. c. Reiffenst. h. t. num. 39. Wiestner. num. 44. Delb. c. 17. du. 22. num. 28. citans specialem super hoc quòd ad ordinem suum Theatinorum S. Cong. Concil. declarat in qua, cum non includantur mobilia pretiosa, eaque non repugnent cum instituto Theatinorum, sicut bona stabilia & immobilia, ea adhuc alienari non posse inconsulto Pontifice, asserit & pluribus confirmat, solvens etiam, quæ in contrarium obijciuntur, Delb. l. c. n. 30. & sequent.

5. Resp. quintò: Possunt quoque non servatis solemnitatibus liberè alienari relicta immobilia Ecclesiæ locove pio capaci ea possidere & retinere cum clausula; ut, si velit, possit alienare sine solemnitatibus, vel in proprios usus convertere. Delb. c. 17. du. 10. num. 1. contra Quarant. v. alienatio. num. 31. & 32. Armill. v. cod. num. 19. Covar. in c. de testam. num. 6. Riccium, in pr. decis. 67. Bonac. d. 3. de contract. q. 8. p. 4. n. 8. Si enim testator sine istiusmodi solemnitatibus poterat rem suam alienare, poterit id etiam in dicto casu Ecclesiæ; quia ea tunc alienat ex potestate accepta à testatore & juxta mentem illius. Sed neque talis conditio est juri contraria, ut exinde sit turpis, & habenda pro non adjecta; cum jus solum prohibeat Ecclesiæ alienare rem, quæ absolute & in perpetuum illius, & non illam, quæ est illius non absolute, sed quamdiu illam voluerit retinere, qualiter quia è contra manifestè juri contraria est clausula seu conditio ea donatore vel testatore adjecta, ut res donata vel legata Ecclesiæ incapaci eam retinendi, ab ea retineatur, & non alienetur sine solemnitate juris, ea censetur turpis, & habenda pro non adjecta; adeoque ea non obstante poterit adhuc alienari sine solemnitate. Delb. l. c. à num. 5.

6. Resp. sextò: Bona etiam legata, donata, item pertinentia ad dominium Ecclesiæ tantum directum, dum ea ex causa aliqua revertuntur ad eam quò ad dominium quoque utile, quamdiu non sunt incorporata Ecclesiæ, conventui, aut mensæ capitulari, posse alienari sine solemnitatibus (utpote quæ non nisi per istam incorporationem constitui possunt in dominio Ecclesiæ in ordine ad prohibitionem ea alienandi) docet Tondur. in 44. resp. benef. p. 3. c. 87. num. 1. citans Franc. decis. 14. num. 16. & AA. passim in c. ut supra. h. t. hanc verò incorporationem non censeri factam ex retentione illorum bonorum etiam ad annum, sed tunc demum, & non aliter, quam per declarationem, vel explicitam, quæ declarat Prælatum, se illa incorporare mensæ suæ aut Ecclesiæ; vel implicitam ex descriptione illorum inter alia bona ecclesiastica, tradit Lotter. de re benef. l. 3. q. 25. num. 22. citans Bartol. in l. si vacantia. C. de bonis vacant. num. 8. Redoan. rub. l. c. 22. num. 29. quamvis Tond. l. c. num. 5. dubitet de bonis de novò acquisitis donatione, legato &c. an statim sint de mensa, & hinc inalienabilia. Vide me in for. benef. p. 3. q. 199. num. 5.

7. Resp. septimò: Qualiter bona concedi solita ab antiquo in emphyteusim vel feudum, deinceps concedi possint sine solemnitatibus, & sic alienari, dictum est supra; qualiter verò illud *solum* accipiendum, vide apud me l. c. num. 8.

8. Resp. octavò: Pecunia, non tantum collecta ex redditibus juxta dicta. resp. 1. ad hanc, quæ sed & inventa in capsa & domo testatoris, utpote ad usus quotidianos destinata, & fructus non faciens inter res mobiles, quæ sine solemnitate alienari possunt, est numeranda. Azor. p. 2. l. 9. q. 5. Mantio. de conject. l. 9. tit. 5. Ricc. in pr. resol. 56. Barbol. de potest. Episc. p. 3. alleg. 95. num. 49. & alii, quos citat & sequitur Delb. c. 17. du. 2. f. 3. num. 1. Verum patitur hoc ipsum plurimas limitationes notabiles, de quibus infra.

9. Resp. nonò: Possit sine solemnitate alienari melioramenta, quæ fecit Rector Ecclesiæ seu beneficii, ait C. de Luca. de benef. d. 86. n. 9.

Quæst. 163. Quæ dicantur & sint res mobiles pretiosæ prohibita alienari sine solemnitatibus, dum sunt Ecclesiæ?

Resp. Tales res mobiles pretiosæ, quæ servando servari possunt; adeoque quò ad prohibitionem, difficultatem, & solemnitatem alienationis æquiparantur immobilibus juxta L. lex qua. ff. de administ. tutor. L. sancimus C. de SS. Eccles. Abb. in c. nulli. h. t. num. 8. Sunt primò vasa aurea argentea, calices, tapetes, casulæ similiaque templorum ornamenta auro & gemmis intertexta, quæ sunt de thesauro Ecclesiæ, eique propter materiæ pretium, artem vel antiquitatem singularem conferunt splendorem. Azor. p. 2. l. 9. c. 1. q. 7. Redoan. l. c. q. 1. num. 1. & 2. Pirh. h. t. num. 11. Delb. c. 17. du. 2. f. 1. num. 8. quæ sine solemnitate alienari nequeunt, etiam si relicta seu donata sine expressa conditione, ut in perpetuum serventur; cum talis conditio ad legalem inalienabilitatem non requiratur Delb. n. 9. Item etiam si sint hæreditaria accepta de manu laici ex necessitate solvendi æris alieni; cum per additionem hæreditatis facta sint bona Ecclesiæ; adeoque ad alienationem eorum requiritur licentia Papæ Delb. num. 11. Idem dicendum in specie de oblationibus factis imagini, dum anathemata argentea vel aurea magni valoris, excedentia nimis valorem 25. scutorum aureorum; & Secus si sint minoris valoris; hæ enim alienari possunt liberè sine solemnitate. ita Delb. c. 17. du. 2. f. 1. num. 17. multoquæ magis hoc postremum dicendum de oblationibus consistentibus in rebus consumptibilibus, etiam pecunia. His tamen non obstantibus attendenda praxis & consuetudo quæ sine illa rigida exactiōe solemnitatum indulget Prælati, ac magis Episcopis quam aliis, calicum argenteorum & aureorum aliorumque similibus veterum, et si notabilis pretii ornamentorum pro novis permutationem, utpote in qua non nisi bonum & utilitas, Ecclesiæ intendi solet, adeoque non ita exposita ejusdem damnificationi. De cæterò ut talia dicantur pretiosa, & hinc sine solemnitate non alienabilia, debent ad minimum excedere valorem 25. scutorum aureorum. quamvis juxta dicta id relinquendum arbitrio Judicis vel viri prudentis. Delb. num. 12. Secundò bibliotheca saltem copiosa, Tambur. de jure Abb. Tom. 3. d. 13. q. 2. num. 8. in fine. Lezan. sum. 99. regular. c. 10. num. 4. citati à Wiefn. h. t. n. 27. non tamen libri singuli destinati pro aliis melioribus & utilioribus comparandis, nisi propter antiquitatem, raritatem similemve causam Ecclesiæ vel monasterio singularem afferant utilitatem vel splendorem; tunc enim sine solemnitate alienari nequeunt. Wiefn. l. c. cum Donato. Tertio integ bona mobilia pretiosa, quæ alienari nequeunt numeratur grex integer ovium vel caprarum, utpote ex quo fructus annuus constanter percipitur; quique per continuam sætuum multiplicationem conservatur; et si singula animalia seorsim liberè possint distrahi, uti & fructus gregis; quia hi servanda servari non possunt. Molin. de just. tr. 2. d. 465. num. 4. Pirh. h. t. num. 12. Delb. c. 17. du. 2. f. 4. Redoan. l. c. q. 2. Idem de armento boum & equorum præsepio dicit Delb. Item Pirh. de jumentis ad fundum colendum deputatis, eique longo tempore affixis, nisi appareant superflua.

pro

pro quo citat *L. ult. C. quando decreto opus non est Anih. de non alien. Reb. Eccles. §. nos igitur. coll. 2. Laym. disp. de reb. eccl. alien. thes. §. 5.* De aliis quibusdam, de quibus dubitari posset, an sint mobilia pretiosa, & hinc inalienabilia, an verò spectent ad immobilia, puta, arboribus, censibus, pecunia; servit, &c. dicitur commodius. *quæst. seq.*

Quæst. 164. Quæ censeantur bona immobilia, & hinc inalienabilia?

Resp. Talia, si etymon nominis spectes, sic dicta, quòd loco moveri nequeant, quia radicem fixam habent seu fundo inhaerent, sunt primò oppida, castra, fundi, agri, vineæ, prædia, domus similiaque spectantia ad Ecclesiam vel monasterium. ipsum quoque monasterium, conventus, hortusq; annexus, ita ut in iis sine solennitate juris fundari nequeat census; cum talis fundatio comprehendatur in prohibitione alienationis rerum Ecclesie. Delb. *c. 17. du. 17. num. 6.*
 § 7. Quin etiam alienari nequit sine solennitate locus in quo aliàs erat Ecclesia, jam tamen profanata & diruta, quia adhuc censeretur locus Ecclesie, & habetur in honore; imò gaudet immunitate, si spes est reedificationis. Delb. *l. c. n. 4. § 5.* Item capella destinata ad sepulchra vendi nequit, ita ut emptor fiat dominus illius, possitque cuique alteri concedere usum illius. potest tamen ab Ecclesia concedi usus illius; cum hæc non sit vera alienatio. Delb. *cit. du. 17. num. 2.* citatis Menoch. Quar. Riccio. Bonacin. &c. Secundò talia reputantur redditus seu census & pensiones ex re immobili, prædio, fundo, &c. provenientes, & jura ad illos; adedque subsunt prohibitioni liberæ alienationis. Argum. *c. 2. h. t. in 6. junctâ Gl. v. jura.* & juxta expressum textum *Clem. 1. de V. S. Quarant. in sum. Bull. v. alienatio rer. eccl. num. 26.* Barbol. *de poss. Ep. p. 3. alleg. 95. num. 44.* Delb. *c. 17. du. 2. f. 1. n. 1.* Idque propter stabilitatem & firmitatem suam, quæ jura istiusmodi sunt perpetua. Atque ita *C. de Luca de censib. d. 17. num. 2. § 4.* citata pro hoc *decis. Rora. 235. p. 7. recent. num. 2. § 3.* & Barbol. *ubi ante num. 45.* ait magis communem & receptam, ut census pro stabilibus habeantur, & quòd sub legato stabilium veniant census, ut Gabriel. *l. 2. conf. 141. à num. 18.* Gratianus *discept. for. discep. 981. num. 34.* Quin etiam census seu redditus, etsi ex rebus mobilibus solvendi. V. g. ex pecunia in societatem collata, rebus immobilibus annumerari ait Pirh. *cit. n. 13.* citans pro hoc Molin. *de just. tr. 2. d. 465. n. 3. §. fit etiam.* Contrarium tamen de censu vitalitio astringit Delb. *c. 17. du. 2. f. 3. num. 28.* nimirum, quòd non computetur inter bona immobilia, sed inter mobilia, qualia censentur, quæ in continuo periculo sunt, ut amittantur. ut Bald. *in c. contingit. de dolo & contumac. Corneus vol. 3. conf. 173.* & qualis est census vitalitius, utpote fundatus in vita hominis instabili & incerta, & sic emptio juris extinguibilis ad tempus vitæ venditoris. Quod idem *num. 30.* confirmat exemplo census redimibilis, quia & ipse, quia non habet statum stabilem, sed est temporaneus, inter bona mobilia numeratur, ut Gomez. *de censib. c. 3. num. 4.* Garc. *de benef. p. 2. c. 5. num. 95. in fine.* Molin. *de pri-*

mog. l. 2. c. 10. n. 3. & alii, quos citat. Quin etiam in aliquibus Germaniæ locis, teste Gail. *l. 2. obseruat. 10. n. 6.* receptum esse ait Pirh. *h. t. n. 13.* ut redditus seu census redimibiles etiam constituti super bona immobilia, inter bona mobilia numerentur. Item id confirmat Delb. *num. 29.* idem dicendo in genere de censu brevi, duraturo, quod numeretur inter mobilia, ut Barbât. *conf. 22. n. 3.* Menoch. *de arb. l. 2. centur. 3. cas. 233. n. 2.* Federic. *de Senis. conf. 12. num. 5.* Duardus *de censib. in proem. const. Pii V. q. 10. num. 40.* & alii apud eund. Atque ex his sequi videtur, tam censum vitalitium, seu jus percipiendi redditus ad vitam alterius, vel ad aliud breve tempus, aut etiam redimibiliter pro libitu alterius, adeoque instabiliter habitum ab Ecclesia, posse ab ea alienare liberè. Tertiò nomine bonorum immobilium inalienabilium sine solennitate veniunt servitutes prædiorum, aliaque jura, puta, piscandi, venandi &c. Arg. *L. ult. §. fin. C. de long. tempor. præscript.* ubi; eodem observando, etsi res non soli sint, sed incorporales, quæ in jure consistunt, veluti usufructus & cæteræ servitutes &c. cum hæc fixa maneant & instar immobilium; & tale iudicetur jus seu actio, qualis est res, ad quam est jus seu actio; ita ut, si sit jus seu actio rerum immobilium vel mobilium pretiosarum, sine solennitate juris alienari non possit; possit autem, si sit rerum mobilium. V. g. debitum pecuniarium ita Argum. *c. 2. h. t. in 6. & Clem. exi-vi de paradiso. §. cumque annui redditus.* Abb. *in c. nulli. h. t. Sa. v. alienatio. quæst. 9.* Quarant. *v. eod. num. 26. § 39.* Valq. *opusc. de retribus. c. 2. §. 2. num. 44.* Suar. *Tom. 4. de relig. tr. 8. l. 2. c. 26. num. 16. § 17.* Barbos. *cit. alleg. 95.* & alii, quos citat & sequitur Delb. *c. 17. du. 2. f. 1. à num. 2.* extendens hoc ipsum ad jus percipiendi redditus seu census per decennium; cum tempus decennii longum & quasi perpetuum reputetur, ut Molin. *l. c. & Nald. v. annus. num. 7. § v. bona. num. 10.* qui tamen posterior dicit, si dicti redditus seu jus percipiendi illos sit constitutum citra decennium, non esse bona immobilia, & posse sine consensu Apostolico alienari, contradicente in hoc ei Lezan. De cæterò contrarium defendit cum aliis quibusdam Pirh. *h. t. num. 14.* nimirum actiones, & in specie nomina & instrumenta debitorum, propriè & per se loquendo, nec inter mobilia, nec inter immobilia numerari, sed tertiam & distinctam speciem bonorum constituere, citans pro hoc *l. à D. Pio. §. in venditione. ff. de sent. & re judic.* (ad quod tamen respondet Delb. *num. 4.* id, quod actiones & jura neque nomine mobilium, neque immobilium comprehendantur, verum esse in testamentis & aliis dispositionibus, ubi verba præse accipienda, non tamen in hac materia prohibitionis de non alienando favorabili Ecclesie. pro quo citat Azor. *p. 2. l. 9. c. 6.* Barbos. *cit. alleg. 95. num. 46.*) rationem quoque adiiicit Pirh. quod appellatio bonorum immobilium & mobilium veniant solæ res, quæ loco continentur, mobilia quidem, quæ suapte naturâ de loco moveri possunt, immobilia, quæ à loco moveri non possunt; quales non sunt actiones & jura, quippe incorporalia, Quod tamen leve videtur argumentum; cum actiones & jura non dicantur immobilia tantum per se seu ratione sui, sed censeantur qualia per respectum, & denominationem quasi extrin-

extrinsecam ad istiusmodi bona, quibus suo modo inhaerent, aut circa quae inseparabiliter versantur. Quod ad suae sententiae confirmationem infert Pirh. nimirum, quod, si testator Titio relinquat omnia sua bona mobilia, vel Cajo omnia sua immobilia, sub neutra harum appellationum veniant actiones seu nomina debitorum ex mutuo, vendito &c. Eo quod verba testamenti sint proprie accipienda juxta *L. qui heredit.* ff. de condit. id. inquam, jam paulo ante concessum est. Unde tamen non sequitur, ut dictum est, etiam in materia prohibita alienationis bonorum ecclesiae sub illis terminis non comprehendi actiones, jura & nomina debitorum. Illud nihilominus admittit Pirh. quod, cum jure canonico generatim statutum sit, bona ecclesiastica immobilia & mobilia pretiosa alienari nequeant, alia vero possunt alienari, in hac generali distributione bonorum jura etiam, actiones & nomina debitorum accessorie continentur, ita ut, si sint jura seu actiones & debita rerum immobilium, vel mobilium pretiosarum, quae servando servari possunt, alienari nequeant; si vero sint rerum aliarum. V.g. debita pecuniaria, alienari possunt sine solennitate. pro quo citat Anchar. in c. 1. h. t. in 6. not. 1. Sylv. in sum. v. alienatio. quest. 9. Laym. disp. de alien. rer. eccl. thes. 7. Quarto inter bona immobilia numerantur ipsa beneficia ecclesiastica, utpote quae sunt jus stabile ut Delb. cit. du. 2. f. 1. num. 1. Item jus patronatus, & jus sepulchri, ita ut, si existant penes ecclesiam, ab ejus Praelato seu Rectore alienari nequeant sine solennitate juris. Delb. c. 17. du. 14. num. 1. Etiam antem jus patronatus etiam laicale (idem est de jure sepulchri; cum & ipsum sit quid spirituale, ut Delb. quidquid sit de illo accepto pro obligatione, ut nullus alius in eo loco sepeliatur. Quod jus etiam directe sumptum vendi posse sine Simonia, apud illum, ut inquit, satis probabiliter, tenent Suar. de relig. l. 4. de simon. c. 14. Sanch. Tom. 1. conf. 3. du. 14. num. 1.) per venditionem directe & solitarie sumptum alienari distinguitur, sed solum consequenter seu accessorie simul cum praedio, cui annexum, aut hereditate, in qua continetur; donari tamen potest alteri sine simonia; ita etiam, ut ad hanc donationem, si fiat ecclesiae alterive loco pio, ne quidem requiratur consensus Episcopi; quamvis hic requiratur, si fiat laico. c. quod autem & c. illud de jurepat. Rochus de jurep. quest. 7. num. 16. Lambert. de jurep. l. 1. p. 2. quest. 1. a. 2. Molin. de primog. l. 1. c. 24. num. 13. Delb. loc. cit. num. 5. & 6. dicens communem. & num. 7. & 8. Idem dicens de permutatione juris patronatus cum alio jure patronatus, vel re alia spirituali, quae beneficium non est. Ita ut etiam ea fieri possit sine Simonia & consensu Episcopi, si jura patronatus sint alicujus ecclesiae vel loci pii. Ad permutandum tamen jus patronatus ecclesiae cum privato requiratur consensus Episcopi. Uti etiam juxta probabiliorem, ut Delb. dum jus patronatus permutandum non est ecclesiae, sed privatum. Quinto ad res ecclesiae, si non immobiles, saltem mobiles pretiosas, quae sine solennitate juris alienari non possunt, spectare illius mancipia, utpote ex quibus donatis aut venditis a fidelibus in redemptionem suorum peccatorum olim magna ex parte constabat illius patrimonium teste Gonz. in c. injustum, de rer. permut. num. 4. absolute astringit Wiestner. h. t. num. 28.

Multoque minus alienari posse mancipia rustica seu servos glebae & fundo adscriptos. Eo quod, cum hi sint veluti pars quadam instrumentalis & membrum praedii ei inhaerens juxta *L. cum satis. C. de agricol. & cens.* potiore jure nuserentur inter bona ecclesiae, tenet Wiestner. loc. cit. citans pro hoc *L. si quis inquilinos.* ff. de Legat. Abb. in c. nulli. h. t. num. 2. Molin. de Inst. tr. 2. d. 465. num. 3. idem de iisdem tenet Delb. c. 17. du. 2. f. 1. num. 7. Verum id negans expresse de mancipiis non ita affixis praedio, sed liberè ibi positis, quae dicit non computari inter immobilia, neque etiam inter mobilia, pretiosa quae servando servari possunt, utpote obnoxii morti & multis aliis casibus, citans Abb. Molin. de cetero in hoc consentiunt ferè AA. Arg. c. terrule. h. t. c. fugitivi. c. injustum. 1. 2. quest. 2. Quod servi fugitivi vendi, permutari aliove modo alienari possint à Praelato aliisque ecclesiae administratoribus sine licentia Papae, vel etiam congregationis, non quidem quamdiu in fuga sunt, sed postquam ab earevocati & recepti. ut Gloss. in c. 4. h. t. v. fugitivos. Quin etiam monito prius emptore, quod ad fugam sint inclinati. Arg. *L. quod saepe.* §. fin. ff. de contract. empt. manumitti tamen etiam poterant ab Episcopis, qui tantundem de rebus suis ecclesiae contulerunt aut acquisiverunt. c. si Episcopus. c. si quis qualibet. 12. quest. 2. Sexto quamvis pecuniam, etiam in magna quantitate, utpote secundam receptam doctrinam D. Thom. 2. 2. quest. 78. a. 1. ad 6. inventam ad emendum faciendasque commutationes, datamque & acceptam, non ut servetur otiosa, sed in usus quotidianos infumatur, quaeque propterea servando servari nequit absq; eo, quod fructum ullum alium ferat, generatim rebus mobilibus non pretiosis, quaeque liberè alienari possunt, accenseant. Sylv. v. alienatio. quest. 8. num. 7. Molin. cit. d. 465. Azor. p. 2. l. 9. c. 1. quest. 5. Mantica. de conjectur. l. 9. ut. 3. Ricc. in pr. decis. 56. num. 1. Barbosa. & alii apud Delb. c. 17. du. 2. f. 3. num. 1. & Wiestner. num. 33. Rectius tamen id ipsum distinguitur, ut procedat de pecunia, quae ex locationibus, redditibus & fructibus venditis collecta juxta dicta à me aliquoties supra; de qua etiam intelligendos citatos AA. ait Wiestner. Pecunia verò comparata excensuum aliorumque bonorum immobilium aut mobilium pretiosarum venditione, censeatur inter bona immobilia, & alienari sine solennitate nequeat aliter, quam in comenda bona immobilia alia, vel mobilia pretiosa, aut ad praehabita bona melioranda; dum vel sic bonis immobilibus succedunt alia, in quibus ista innovantur. Unde pecunia in hunc finem (uti debet) retenta dum emantur novae, bonorum immobilium naturam quo ad inalienabilitatem inducit, eaque representat. Huic doctrinae inhaeret Delb. loc. cit. num. 2. & seq. citans Quarant. v. alienatio. quest. 6. Genuens. in pr. c. 60. num. 8. & 9. Vasq. de reit. c. 2. §. 2. du. 13. num. 45. Redoan. de reb. eccl. non alien. quest. 16. num. 13. Bonac. de reb. eccl. non alien. d. 2. quest. 2. num. 6. Ricc. in prax. p. 1. resol. 58. num. 2. Tamb. de jure Abb. Tom. 3. d. 13. quest. 1. num. 4. & plurimos alios, quos sequuntur Pirh. h. t. num. 13. Wiestner. num. 34. Idem dicendum de pecunia, quae ecclesiae donata, legata vel relicta ea intentione; ut inde emantur bona stabilia vel mobilia pretiosa; haec enim vi hujusmodi destinationis & conditionis à testatore vel dona-

tore præscriptæ necessarîo servanda inducit conditiones rei immobilis, etsi aliàs pecunia de se sit res mobilis. Vasq. Castrop. Donat. apud Wiestner. iis inhærentem num. 34. Delb. loc. cit. num. 2. citans quoque pro hoc immensam turbam AA. probansque etiam ex eo, quòd pecunia à testatore in hunc finem relicta, aut ex immobilibus venditis comparata non est de fructibus, sed de proprietate ecclesiæ, adeoque destinata ad fructificandum in utilitatem ecclesiæ, in quem finem conservanda vel in se, vel in aliis bonis fructiferis. Prælatus autem disponere nequeat de rebus, quæ sunt de proprietate ecclesiæ, sed tantùm de fructibus, ut Gl. in c. fin. §. quæst. 3. & in c. in generali. de elect. in 6. Idem de pecunia jam actu posita in bancis vel censibus utpote quæ negotiationi exposita est fructifera. docet Delb. loc. cit. num. 15. citans Tiraq. de retract. lignar. §. 1. gl. 7. num. 214. Leo in thesau. for. eccles. decis. 160. Barbol. cit. alleg. 95. num. 44. &c. Idem de pecunia ad hoc destinata auctoritate superioris cum consensu clericorum ecclesiæ censet Pirh. loc. cit. item Azor. & alii apud Reiffenstuel. hoc. tit. num. 15. Contrarium tam n. de pecunia aliunde. V. g. ex rebus ecclesiæ venditis collecta à Prælato aut ejus prædecessore & destinata, sine voto tamen & juramento, ad coemenda immobilia dicit Wiestner. cit. num. 34. in fine, nimirum eam sine canonica solemnitate alienari posse; eò quòd, cum talis destinatio omnino libera sit accidentaria & revocari possit, pecuniæ naturam seu conditionem, nimirum mobilitatem mutare non posse videatur. Ex dictis verò, quòd pecunia ex tali intentione relicta, aut ex immobilibus venditis collata alienari non possit sine solemnitatibus; quia successit loco rei immobilis vel mobilis pretiosæ, sequi videtur, quòd sine iisdem solemnitatibus alienari non possit in extinctionem debitorum ecclesiæ; cum ad extinctionem illam alienari seu infumi non poterant res ipsæ immobiles; & ita docent Turrecem. in sum. l. 12. quæst. 2. Redoan. loc. cit. quæst. 16. num. 15. Boer. in c. nulli. hoc. tit. num. 83. Riccius. in pr. p. 1. resol. 70. num. 3. Genuens. in pr. Archiepiscopi. cap. 60. num. 14. Rota in una venet. nullitatis contract. 13. Novemb. 1620. quam & quos citat & sequitur Delb. loc. cit. à num. 16. id etiam ex eo confirmans. num. 18. & seq. quòd debitorum extinctio non sit causa sufficiens alienandi res ecclesiæ immobiles, nisi sit necessitas urgens & utilitas, & quidem evidens, examinata & declarata esse talis, seu esse ex iis, quas jura admittunt. Quin & hac interveniente, etsi jura concedant alienationem, adhuc tamen non sine solemnitatibus, nisi necessitas ad eò sit urgens, ut eas servari non permittat; Jam verò contingere possit, ut neque necessitas neque utilitas adsit extinguendi debiti; quin & major utilitas, si, debito inextincto, continetur solutio interesse, & pecunia in aliud convertatur. Item sequitur ex dictis, dictam pecuniam non impendendam ad emenda usualia mobilia pro ecclesia vel monasterio. Delb. loc. cit. num. 26. Neque etiam ad fundandum censum vitalitium, de quo dictum supra. Vide Delb. loc. cit. à num. 27. Octavo inter bona immobilia numerantur arbores, quæ ita prædio sunt necessariæ vel utiles, ut iis excisis, no-

R. P. Lenz. Jur. Can. Lib. III.

tabiliter fieret deterius, ita ut sine consensu superioris & capituli seu conventus excidi, comburi aut vendi nequeant. Secus, si non sint prædio necessariæ aut utiles, sed potius damnosæ. V. g. quia opacitate sua impediunt augmentum frugum; quia ferè emortuæ, vel infructifera, vel ut eorum loco plantentur aliæ magis frugifera; tunc enim à Prælato vel Rectore ecclesiæ sine consensu Superioris & Capituli, aliave solemnitate juris excindi, vendi aut absumi in utilitatem ecclesiæ poterunt; cum dici non debeat conservandum, cujus conservatio potius ecclesiæ damnosa est. Idque à potiore locum habet in sylva cædua, nemore & similibus, quæ potius consentur fructus, quam pars prædii. Secus tamen est in sylva consista ad amenitatem prædii, non ad lignandum & cædendum; nisi tamen etiam talis sylva convertenda in vineam, vel quod aliud magis fructiferum & utile ecclesiæ. ita tradunt cum Navar. loc. cit. cons. 6. & 7. de reb. eccles. non alien. Suar. tom. 4. de relig. tr. 8. l. 2. cap. 27. num. 18. Bonacin. de contract. d. 3. quæst. 8. p. 4. num. 18. Roderiq. 99. regul. l. 1. quæst. 27. a. 4. Tambur. de jure Abb. tom. 3. d. 13. quæst. 3. Pirh. hoc. tit. num. 13. Delb. c. 17. du. 2. §. 5. num. 1. & seq. & plures apud illum.

Quæst. 165. Quid possit vel non possit Ecclesia vel Monasterium circa alienationem reliquiarum?

Resp. reliquie SS. quamvis vendi nequeant sine Simonia (quæ tamen, ut Delb. c. 17. du. 1. num. 53. non inducit excommunicationem; cum juxta probabiliorum, pro qua citat Nav. cap. 23. num. 111. Sylv. v. Simonia. quæst. 16. Less. de just. l. 2. c. 35. du. 23. eam non inducat, nisi commissa in ordine, beneficiis, religione) nisi fortè ratione caplæ vel vasis, cui inclusa, quin etiam etsi numerentur inter mobilia pretiosa à Riccio in pr. p. 1. resol. 60. num. 3. Engels hoc. tit. num. 5. Reiffenstuel. num. 13. non quidem quasi pretio aestimabiles, sed tanquam omni thesauro pretiosiores, ut D. Chrysoft. homil. 8. de Laud. S. Pauli. Quamvis etiam, si sint alicubi perpetuæ sepulturæ mandata, aut aliàs insignes, puta, integrum corpus, caput, brachium, pes (secus est, de magis exiguis juxta declarat. S. Cong. apud Barbol. in collectan. Bullar. v. reliquie) alienari nequeant per donationem factam alicui ecclesiæ aut oratorio sine consensu Apostolico, ita ut, pro ut constat ex usu & stylo Curie Romanæ, si id fiat, actus tanquam irritus sit impugnandus, ut videre est apud Cherubin. in compend. Bullar. in Constit. 8. P. V. nihilominus non comprehendi talem alienationem sub prohibitione Extrav. Ambrosiæ. eò quòd non sint res pretiosæ in eo sensu, quo ibi accipiuntur res mobiles pretiosæ ait Delb. loc. cit. num. 52. remittens ad Bordon. in conf. regular. resol. 27. num. 62. Dian. p. 4. tract. 4. resol. 223. Riccium, Bonacin. & alios, quamvis illi contrariam sententiam censent probabiliorum, & ad Pasqual. tom. 2. decis. 181. qui putat esse certam, quamvis, ut Delb. minus rectè.

M

Quæst.

Quest. 166. Num patrimonium, ad cuius titulum quis ordinatus, alienari possit sine solennitatibus?

R Esp. quamvis alienari nequeat sine licentia Episcopi, quousque ordinatus super eo aliunde habeat, unde vivat; non tamen prohibetur illud alienare vi *Extrav. ambitiosa*. utpote quæ loquitur tantum de bonis immobilibus & mobilibus pretiosis Deo dicatis, adeoque quæ sunt Ecclesiæ; quale non est dictum patrimonium, utpote spectans ad privatum; unde etiam post mortem illius alienari potest sine consensu Episcopi, præcindendo à speciali consuetudine. *Sylv. v. clericum. 4. quest. 13. Nav. cap. 22. num. 18. Redoan. l. c. quest. 51. c. 13. Valq. de re dit. c. 2. §. 2. du. 4. num. 42. Delb. c. 17. du. 25. à num. 1.*

§. Secundus.

De Causis & Solennitatibus requisitis ad alienationem rerum Ecclesiasticarum.

Quest. 167. An ad alienationem rerum Ecclesiæ requiratur causa, & qualiter facta sine causa sit valida?

R Esp. ad licitam legitimamque alienationem rerum ecclesiasticarum tam mobilium quam immobilium requiritur causa iusta, ita ut adhibitis omnibus juris solennitatibus, sine sufficiente causa sit illicita & invalida ipso iure. *Abb. in c. penult. hoc. tit. num. 7. Covar. l. 2. var. resol. 17. num. 2. Molin. de iust. tract. 2. d. 468. num. 15. Azor. p. 2. l. 9. cap. 1. quest. 8. Suar. de relig. tom. 4. tract. 8. l. 2. c. 27. à num. 20. Delb. c. 17. du. 20. num. 1. Pirh. hoc. tit. num. 35. Muller. ad Stru. l. 3. ff. tit. 8. ib. 71. lit. 4. & alii passim. Arg. c. 1. hoc. tit. in 6. ubi quædam alienatio declaratur nulla ex eo præcipue capite, quia defuit causa necessitatis & utilitatis. *Clem. 1. hoc. tit. ubi locatio ad longum tempus dicitur nulla, si sine necessitate & utilitate ecclesiæ facta. Extrav. ambitiosa. ubi omnes alienationes, nisi in casibus in iure permissis, adeoque factis ex iusta causa, nullius omnino esse roboris dicuntur. Contrarium tamen, nimirum talem alienationem sine causa, servatis tamen solennitatibus factam esse quidem illicitam, iure tamen subsistere, sentientibus cum Gl. in c. sine exceptione. v. profuturum. 12. quest. 2. Host. in sum. hoc. tit. §. 3. in fine. & aliis quibusdam, eo nixi fundamento, quod ecclesiæ ex istiusmodi alienatione lætæ comperat restitutio in integrum juxta c. 1. §. 3. de integ. rest. hæc autem ei compereret, si alienatio fuisset invalida; cum, cui comperit remedium ordinarium, quale est remedium nullitatis, seu dictionis de nullitate, non comperat extraordinarium, quale est beneficium restitutionis in integrum, subrogatum in defectum alterius remedii. Verum ad id facile responderetur cum Gonz. in citat. cap. 1. num. 14. Delb. loc. cit. num. 3. Covar. Molin. & aliis, ex duplici capite posse peti restitutionem rei alienatæ.**

Primo, si Prælati sine iusta causa alienavit; & tunc non petitur restitutio quasi alienatio valida fuisset, sed petitur restitutio rei, cuius dominium in alium transferri non potuit. Secundo peti potest restitutio rei alienatæ; quia esto, revera valida alienatio fuerit, nimirum interveniente iusta causa & solennitatibus, fuit tamen quis enormiter læsus in pretio, contra quam læsionem petere poterit restitui in integrum seu statum, in quo erat ante talem contractum. De cætero, num Papa sine iusta causa licitè & validè alienare possit, dictum est supra.

Quest. 168. An ad alienationem licitam & validam sufficiat causa dubia vel existimata?

R Esp. primo; ut alienatio sit licita, debet non tantum existere aliqua causa, sed etiam debet aliunde alienanti constare, causam alienandi sufficientem verè existere tunc, quando sit alienatio, nec sufficit de hoc dubitare; siquidem aliàs dici non poterit alienare ex evidente necessitate, aut in evidentem utilitatem, & licet fortassis, dum causa, de qua ipse alienans dubitat, aliis sit evidens, & revera alienatio cedat in utilitatem ecclesiæ, alienatio sit valida, non tamen à dubitante honestè seu licitè ponitur; quia, qui stante dubio de honestate actus operatur (qualiter operatur, qui dubitans de causa alienandi, à qua sola honestatur alienatio, alienat) non operatur honestè; quin etiam juxta probabiliorum, ut *Delb. cap. 17. du. 9. num. 7. citans Ricciem*, debet idipsum ei constare per informationem testium; cum alioquin non possit reddere rationem de sua recta administratione, & Episcopus aut talis, cui Papa commississet, ut alienationi præbeat assensum, si constiterit cedere eam in evidentem utilitatem Ecclesiæ non præbebit assensum, nisi præmissa hujusmodi informatione; cum aliis non dicatur legitime ei de hoc constare. *Bonac. de contract. feud. l. 3. quest. 2. p. 4. num. 5. Palqual. tom. 2. decis. 174. Delb. cit. ser. 9. num. 11. Atque ita causa etiam probari debet, & sola narratio non relevat. Muller. loc. cit. citans Tusch. tom. 1. lit. A. concl. 271. num. 27. & concl. 273. num. 2.* Hinc etiam, si fiat alienatio pro solvendis debitis ecclesiæ, venditor seu alienans proare cogitur, pretium verum esse in talem effectum; non tamen ad hoc tenetur emptor. Idem est, si per Prælatum recipiatur mutuum, ecclesia non obligatur, nisi doceatur esse verum in utilitatem ecclesiæ. *Muller. loc. cit. citans Tusch. ubi ante. num. 10. Covar. l. 2. var. resol. c. 17. Delb. cit. du. 9. num. 20.* De cætero in dubio, num alienatio facta sit ex legitima causa, præsumendum est pro parte affirmativa, præsertim, si commissarius seu deputatus ad præbendum consensum cognitâ causâ, illum præbuerit; cum in dubio standum pro valore actus, & non præsumitur delictum, aut quis malus, nisi demonstretur; adeoque in hoc casu Ecclesiæ volenti recuperare rem alienatam incumbit onus probandi contrarium. *Delb. loc. c. à num. 14. citatis Mascard. de probat. conclus. 488. & 1112. Menoch. l. 2. præsump. 75. n. 15. Rota*